

Kurum	Maliye Bakanlığı
Tebliğ Adı	Gelir Vergisi Genel Tebliği
Tebliğ No	Seri No: 257
Resmî Gazete Tarihi	30/12/2005
Resmî Gazete Sayısı	26039

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:257)

Gelir Vergisi Kanununa 5281 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle eklenen Geçici 67 nci maddede, menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

Söz konusu düzenlemelere ilişkin açıklamalar bu tebliğin konusunu oluşturmaktadır.

1. Yasal düzenleme

Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile ilgili olarak 1/1/2006-31/12/2015 döneminde geçerli olacak düzenlemeleri içeren Geçici 67 nci madde aşağıda yer almaktadır.

GEÇİCİ MADDE 67. - 1) Bankalar ve aracı kurumlar takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla;

- Alım satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedelleri arasındaki fark,
 - Alımına aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının itfası halinde alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark,
 - Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan),
 - Aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinden sağlanan gelirler
- Üzerinden % 15 oranında vergi tevkifatı yaparlar.

Aynı menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracından değişik tarihlerde alımlar yapıldıktan sonra bunların bir kısmının elden çıkarılması halinde, ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılmak suretiyle, tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak alış bedeli belirlenir. Bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının alımından önce elden çıkarılması halinde, elden çıkarılma tarihinden sonra yapılan ilk alım işlemi esas alınarak üzerinden tevkifat yapılacak tutar tespit edilir. Aynı gün içerisindeki işlemlerde ağırlıklı ortalama yöntemi kullanılabilir. Alış ve satış işlemleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ile Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınır.

Üç aylık dönem içerisinde aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleştirilmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınır. Aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı alım satımından doğan zararlar takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen dönemlerin tevkifat matrahından mahsup edilir. Dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınarak tevkifat matrahı tespit edilir. Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı sahibinin, bu kıymetleri başka bir banka veya aracı kuruma aktarması halinde, söz konusu menkul kıymetlerin alış bedeli ve alış tarihi aktarma yapılan kuruma bildirilir. Aktarmanın başka bir kişi veya kurum adına yapılması halinde, alış bedeli ve alış tarihinin ilgili banka veya aracı kuruma bildirilmesinin yanı sıra işlem Maliye Bakanlığına da bildirilir. Bu bildirimler, başka bir kişi veya kurum adına naklin aynı banka veya aracı kurumun bünyesinde gerçekleştirilmesi veya kıymetin sahibi tarafından fiziken teslim alınması halinde de yapılır.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının fiziken bir banka veya aracı kuruma teslim edilmesi halinde alış bedeli olarak, tevsik edilmesi kaydıyla, kıymet sahibinin beyanı esas alınır ve yapılan işlem Maliye Bakanlığına bildirilir.

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonlarının (borsa yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin ilgili olduğu fona iadesi, menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım satımı, Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım satımı, itfası sırasında elde edilen getirileri ile bunların dönemsel getirilerinin tahsilinde, tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasında ve hisse senetleri kâr paylarının hisse sahipleri adına tahsilinde bu fıkra hükümleri uygulanmaz. Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler için, Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 80 inci madde hükümleri uygulanmaz.

Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları, verilecek muhtasar beyannameye dahil edilmez. Banka ve aracı kurumlar, tevkif ettikleri vergileri şekli ve muhteviyatı Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir beyanname ile tevkifat dönemini izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine beyan eder ve yirmiyaltıncı günü akşamına kadar öderler.

Bu maddenin uygulanması bakımından banka veya aracı kurumlar (işleme taraf olanlar) kendilerinde bulunan veya ulaştırılan bilgi ve belgeler kapsamında tarhiyattan sorumlu tutulurlar. Bilgilerin eksik veya yanlış olması nedeniyle eksik beyan edilen kısım için bildirim yapan adna gerekli tarhiyat yapılır.

2) Bu Kanunun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilenler hariç), ödemeyi yapanlarca, banka veya aracı kurumlara veya bunlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenenler hariç, % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bankalara veya aracı kurumlara alış bedeli tevsik edilmeksizin teslim edilmiş olan menkul kıymetlerin gelirlerinin ödenmesinde ise ödeme banka veya aracı kurumlar aracılığıyla yapılsa dahi tevkifat yapılır. Menkul kıymetin bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmış olması halinde tevkifatta, bu işlemdeki itfa bedeli ile alış bedeli arasındaki fark esas alınır. Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

3) Bankalar ile aracı kurumlar, bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını (hisse senetleri ile (1) numaralı fıkranın altıncı paragrafında belirtilen menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları hariç) (1) numaralı fıkra kapsamında tevkifata tâbi tutulmaksızın almaları halinde, kendilerine satış yapanlar adına satış bedeli ile alış bedeli arasındaki fark üzerinden % 15 oranında tevkifat yaparlar. Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının daha önce bir banka veya aracı kurumdan alınmamış olması halinde, tevkifatın yapılmasında alış bedeli yerine ihraç bedeli esas alınır. Tevkif edilen vergiler (1) numaralı fıkra kapsamında verilecek beyannameye dahil edilmek suretiyle beyan edilir ve ödenir.

4) Bankalar arası mevduat ile aracı kurumların banka para piyasasında değerlendirdikleri kendilerine ait paralarına yürütülen faizler hariç olmak üzere, 75 inci maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca % 15 oranında vergi tevkifatı yapılır. Bu fıkra kapsamında yapılan tevkifat tutarları 98 inci ve 119 uncu maddelerde belirtilen sürelerde beyan edilir ve ödenir. Bu iratlar üzerinden 94 üncü madde veya Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz.

5) Gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmaması ve elde edilen kazancın vergiden istisna olup olmaması (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca yapılacak tevkifatı etkilemez. Şu kadar ki, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden (1) ve (4) numaralı fıkralar uyarınca tevkifat yapılmaz.

6) Bu maddenin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarında belirtilen tevkifat oranlarını yabancı para cinsinde ihraç edilen menkul kıymetlerden sağlanan getiriler ile döviz cinsinden açılmış hesaplardan elde edilen faiz gelirleri için beş puana kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

7) (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkra hükümleri uyarınca tevkifata tâbi tutulan kazançlar için gerçek kişilerce yıllık veya münferit beyanname verilmeye. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye bu gelirler dahil edilmez. Ticarî faaliyet kapsamında elde edilen gelirler ticarî kazanç hükümleri çerçevesinde kazancın tespitinde dikkate alınır ve tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, 94 üncü madde kapsamında tevkif edilen vergilerin tâbi olduğu hükümler çerçevesinde tevkifata tâbi kazançların beyan edildiği beyannameelerde hesaplanan vergiden mahsup edilir. Şu kadar ki, (2) ve (3) numaralı fıkralar kapsamında tevkif suretiyle ödenen verginin, işlemde doğan kazancın tâbi olduğu tevkifat oranı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşan kısmı yıllık beyannameye hesaplanan vergiden mahsup edilmez.

8) Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılmıy veya dağıtılmıy % 15 oranında vergi tevkifatına tâbi tutulur. Bu kazançlar üzerinden 94 üncü madde uyarınca ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu fon veya ortaklıklarının katılma belgelerinin ilgili fona iadesinden elde edilen gelirler ile hisse senetlerinin alım satımından elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmeye. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. Ticarî işletmeye dahil olan bu nitelikteki gelirler, bu fıkra kapsamı dışındadır.

9) Bu maddenin yürürlük tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde bu madde hükümleri uygulanmaz. Bu gelirlerin

vergilendirilmesinde, 31/12/2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

10) Bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler için bu madde hükümleri uygulanmaz. Bu gelirlerin vergilendirilmesinde 31/12/2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

11) Dar mükellefler de dahil olmak üzere, bu madde kapsamında tevkifata tabi tutulan ve yıllık veya münferit beyanname ile beyan edilmeyeceği belirtilen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançlar için takvim yılı itibarıyla yıllık beyanname verilebilir. Beyan edilen gelirden, aynı türden menkul kıymetler için yıl içinde oluşan zararların tamamı mahsup edilebilir. Beyan edilen gelir üzerinden % 15 oranında vergi hesaplanır. Hesaplanan vergiden yıl içinde tevkif edilen vergiler mahsup edilir, mahsup edilemeyen tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilir. Şu kadar ki, mahsup edilemeyen zararlar izleyen takvim yıllarına devredilemez.

12) Bu maddede geçen, "banka" kavramı 18/6/1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını "aracı kurumu" kavramı ise 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan aracı kurumları ifade eder.

13) Bu maddede geçen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi, özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye'de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye'de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerinca ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını ifade eder.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve dövizli alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri bu madde uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı addolunur.

14) Türkiye'de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında 2006 yılında yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için (1) numaralı fıkrada belirtilen tevkifat oranı sıfır olarak uygulanır. Tam ve dar mükellef kurumların (Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayanlar hariç) 2006 yılında aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançları bakımından bu madde hükmü uygulanmaz. Şu kadar ki banka ve benzeri finans kurumları için Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunma şartı aranmaz.

15) Bu madde kapsamına girmeyen ve 1/1/2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde 31/12/2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanır.

16) Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin 5281 sayılı Kanunla kaldırılmadan önceki 2 numaralı fıkrasında "Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu" olarak addolunmuş dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının vergilendirilmeye ilişkin 31/12/2005 tarihindeki bu statüleri;

a) 31/12/2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerle (hisse senetleri hariç) sınırlı olmak üzere bu menkul kıymetlerin tamamı itfa edilinceye kadar,

b) 31/12/2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetleri için ise bu menkul kıymetlerin bu tarihten sonra portföyden ilk çıkış tarihine kadar devam eder.

17) Bu madde hükümlerinin uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri belirlemeye, vergiye tabi işlemlere taraf veya aracı olanların verginin ödenmesinden sorumlu tutmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir."

18) Bu madde hükümleri 31/12/2015 tarihine kadar uygulanır.

2. Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler üzerinden yapılacak tevkifat

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası hükmü ile bankalar ve aracı kurumlar,

- Alım-satımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve satış bedelleri arasındaki fark,

- Alımına aracılık ettikleri menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının alış ve itfa bedelleri arasındaki fark,

- Menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının tahsiline aracılık ettikleri dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracıyla ilgili olmayan),

- Aracılık ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinde, ödünç veren tarafın lehine kalan tutar üzerinden vergi tevkifatı yapmakla sorumlu tutulmuşlardır.

2.1. Tevkifat yapmakla sorumlu olanlar

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasında düzenlenen tevkifat, 4389 sayılı Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan aracı kurumlar tarafından gerçekleştirilecektir.

Banka ve aracı kurumlarca menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları ile ilgili olarak yapılacak tevkifatta, her kurumun sorumluluğu kendisine gelen bilgi-belge ile sınırlı tutulacaktır. Bu durumda eksik, yanlış veya yanıltıcı bilgi nedeniyle ziyaa uğratılan vergi cezalı olarak, bildirim yapan kişi- kurum/kuruluş adına tarh edilecektir.

Yukarıda belirtilenler dışında kalan kurum ve kuruluşların Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında tevkifat yapma sorumluluğu bulunmamaktadır. Bankalar veya aracı kurumlarca gerçekleştirilecek tevkifat, elde edilmesine aracılık ettikleri kazançlar ile ilgilidir. Dolayısıyla, bu kurumların kendi portföylerinde bulunan menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçlarından elde ettikleri kazançlar tevkifat kapsamında olmayacaktır.

Örneğin, bir bankanın Hazine tarafından düzenlenen ihaleden kendi portföyü için satın almış olduğu Devlet tahvilini itfaya kadar elinde tutmak suretiyle elde ettiği faiz geliri üzerinden tevkifat yapılmayacaktır. Söz konusu tahvilin itfadan önce bir gerçek veya tüzel kişiye satılması durumunda da bankanın elde edeceği gelir tevkifata kapsamında değildir.

Aynı şekilde, bir bankanın kendi portföyünde bulunan bir menkul kıymeti başka bir bankaya satması durumunda da banka tarafından elde edilen gelir üzerinden tevkifat yapılmayacaktır. Öte yandan, bankanın başka bir banka/aracı kurumu aracı kılmak suretiyle menkul kıymet satın alması durumunda bu menkul kıymetlerle ilgili olarak elde edeceği gelirden sorumlularca tevkifat yapılacağı tabiidir.

Örnek:

(X) Bankası, 06/03/2007 ihraç tarihli Hazine bonosunu 3.000.000 YTL karşılığında satın almış ve söz konusu bonoyu itfa tarihi olan 04/03/2008 tarihine kadar elinde tutmak suretiyle 350.000 YTL faiz geliri elde etmiştir. Faiz ödemesinin, menkul kıymeti ihraç eden kurum olan Hazine tarafından (X) Bankasına yapılması sebebiyle, Hazine tarafından herhangi bir tevkifat yapılmayacaktır.

(X) Bankası'nın, 3.000.000 YTL karşılığında satın almış olduğu 06/03/2007 ihraç tarihli Hazine bonosunu itfadan önce, 07/06/2007 tarihinde Bay (A)'ya 3.115.000 YTL'ye satması durumunda ise (X) Bankasının bu satış sebebiyle elde ettiği gelir (3.115.000-3.000.000=) olan 115.000 YTL Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifata tabi değildir.

Bay (A)'nın söz konusu bonoyu 08/10/2007 tarihinde 3.275.000 YTL ye (X) Bankasına geri satışı halinde elde edeceği alım-satım kazancı (3.275.000-3.115.000=) olan 160.000 YTL üzerinden ise (X) Bankasınınca % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

2.1.1. Saklamacı kuruluşların tevkifat sorumluluğu

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarına yatırım yapan kişi veya kurumlar, satın aldıkları kıymete ilişkin saklama hizmetini, Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu dışında saklama hizmeti veren saklamacı kuruluşlardan sağlayabilmektedir. Bu kuruluşlar müşterilerinin menkul kıymet hareketlerinin kaydının tutulması, bunların maliyet ve satış fiyatı bilgileri ile dönemsel getirilerinin takip ve tahsiline ilişkin işlemlerin yürütülmesini onlardan aldıkları yetki çerçevesinde ve müşterileri adına yürütmektedirler.

Özellikle yurt dışında yerleşik yatırımcıların kullandığı saklamacı kuruluşların taraf olduğu işlemlerde; müşterisinin talimatı üzerine, herhangi bir menkul kıymet işlemini gerçekleştiren aracı kurum, alımı yapılan kıymetleri müşterinin belirttiği saklamacı kuruluşa virmen etmekte ve bu işlemle ilgili kendi uhdesindeki hesapların bakiyeleri kapanmaktadır. Müşteri sahip olduğu kıymetleri satmak istediğinde herhangi bir aracı kuruma talimat vermek ve satış işlemi gerçekleştiğinde ise satışı yapılan kıymetler müşterinin talimatı üzerine kendisine saklama hizmeti veren saklamacı kuruluş tarafından satışı yapan aracı kuruma virmen edilmektedir.

Saklamacı kuruluşların taraf olduğu işlemlerde, müşterilere ait menkul kıymetlere ilişkin maliyet ve fiyat bilgilerinin en sağlıklı şekilde saklamacı kuruluşlar tarafından izlenebiliyor olması ve aracı kurumların bilgisi dahiline girmeden, bazı tezgah üstü işlemlerin saklamacı kuruluşlar nezdinde gerçekleşiyor olması nedenleriyle; Geçici 67 nci maddenin (17) numaralı fıkranın Bakanlığımıza verdiği yetki çerçevesinde, Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruluşlardan saklama hizmeti alan yatırımcılar açısından, tevkifatın bu yatırımcıların varlıklarının bulunduğu saklamacı kuruluşlarca yapılması uygun bulunmuştur.

2.1.1.1. İzlenecek yöntem

Takasbank- Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruluşlardan saklama hizmeti alan yatırımcıların, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirlere ilişkin tevkifat sorumluluğu, bu Tebliğde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde, saklama hizmeti veren kuruluşlarca yerine getirilecektir. Buna göre saklama hizmeti veren kuruluşlarca yapılacak vergi tevkifatı aşağıdaki açıklamalar çerçevesinde gerçekleştirilecektir.

Alış veya satış işlemini gerçekleştiren aracı kurum, işlemini gerçekleştirdiği menkul kıymetlerle ilgili tarih, alış maliyeti veya satış fiyatına ilişkin bilgileri işlemin gerçekleştiği gün itibarıyla detaylı bir şekilde müşterinin belirttiği saklamacı kuruluşa bildirecektir.

Saklamacı kuruluşlar, saklama hizmeti verdikleri müşterileri hesabına bir alış yada satış bilgisi geldiğinde, her bir müşteri için, gelen bilgileri işlem tarihi, maliyeti ve satış fiyatı verilerini izleyecek şekilde kayda alacaktır. Alım-satım işleminin tamamlanması sonucunu doğuran ikinci işleme ilişkin bilgiler saklamacı kuruluşa bildirildiğinde ise, saklamacı kuruluşça, ilk giren ilk çıkar yöntemi veya gün içi işlemlerde ağırlıklı ortalama fiyat bilgisi kullanılarak tespit edilecek kazanç üzerinden tevkifat yapılacaktır.

Saklama hizmeti veren kuruluşların bu kapsamda yapacakları vergi tevkifatıyla ilgili sorumlulukları kendilerine gelen bilgi ve belge ile sınırlı olacaktır.

2.1.1.2. Başka saklamacı kuruluşa virman

Saklamacı kurum veya kuruluşlar nezdinde bulunan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının, başka bir saklamacı kuruma virman edilmesi halinde, bu Tebliğin 2.4.1.13 "Virman işlemlerinde tarih ve maliyet bildirim" başlıklı bölümünde yer alan esaslar çerçevesinde işlem yapılacaktır.

2.1.1.3. Tahsiline aracılık ettikleri gelirler

Saklamacı kurum veya kuruluşların tahsiline aracılık ettikleri gelirler üzerinden, bu Tebliğde yer alan esaslar çerçevesinde tevkifat yapılacaktır.

Öte yandan, itfa ve/veya kupon ödemesine konu tahvil ve bonolarda, bu menkul kıymetlere ilişkin itfa gelirlerinin, fiziken veya hesaben nezdinde bulunduran saklamacı kuruma ödemesi esnasında, ödemeyi yapanlarca tevkifat yapılmayacaktır. Saklamacı kuruluşlarca, tahsil edilen bu gelirler üzerinden nihai sahibine ödeme aşamasında tevkifat yapılacaktır.

Ayrıca, Takasbank nezdindeki hesaplarda bulunan tahvil ve bonoların itfa ve kupon ödemelerinde tahsile aracılık eden başka bir aracı kurum, banka veya saklamacı kuruluşun bulunmaması durumunda, Geçici 67 nci maddenin 17 numaralı fıkrasının Bakanlığımıza verdiği yetki çerçevesinde söz konusu menkul kıymetlerle ilgili itfa ve kupon ödemelerindeki tevkifatın kendisine bildirilen alış maliyeti bilgisi esas alınarak Takasbank tarafından yapılması uygun bulunmuştur.

2.1.1.4. Tezgaah üstü işlemlerde tevkifat

Saklamacı kuruluşlar nezdinde bulunan menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının müşterilerin talimatıyla mülkiyet devrini öngörecek şekilde, hukuki ve ekonomik tasarruf imkanının aynı veya başka bir saklamacı kuruluş nezdindeki diğer bir müşteri hesabına aktarılması işlemleri alım-satım işlemi addedilecektir. Bu işlemler teşkilatlanmış piyasalarda tescil edilip edilmediğine bakılmaksızın alım-satım işlemlerinde olduğu gibi tevkifata tabi tutulacaktır.

Toplam bir bedel karşılığı yapılan virman işlemlerinde; toplam bedelin, aktarılan menkul kıymet adedine bölünmesi ile bulunacak tutar, bedelsiz virmanlarda ise müşterinin yazılı olarak bildirdiği fiyat işlem fiyatı olarak kabul edilecektir. Aynı zamanda müşterinin bildirdiği bu fiyat alıcı için de söz konusu menkul kıymetin alış maliyeti kabul edilecektir. Müşterinin herhangi bir fiyat bildirmedeği işlemlerde, saklamacı kuruluşlar, menkul kıymetler için bu kıymetlerin İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gördüğü ilk seansta (ilk seansta işlem görmemesi halinde ikinci seansta) oluşan ağırlıklı ortalama fiyatlara göre tevkifat matrahını hesaplayacaklar ve takas günü itibarıyla tevkifatı yapacaklardır. Esas alınan bu fiyatlar aynı zamanda alıcının maliyet fiyatı olacaktır.

Menkul kıymetlerin, mülkiyetin şekil değiştirerek devri sonucunu doğuran, American Depository Receipt (ADR), Global Depository Receipt (GDR) ya da Depository Receipt (DR) gibi yurt dışı piyasalarda menkul kıymet olarak işlem görebilecek özel amaç araçları haline getirilerek bu araçların yurt dışındaki başka bir hesaba gönderilmesi tarihine kadar oluşan elde tutma kazancı, yine bu tarihten bu araçların tekrar yurda getirilerek menkul kıymetlere dönüştürülüp elden çıkarılması tarihine kadar oluşan elde tutma kazançları, diğer tezgaah üstü işlemlerde oluşan kazançlar gibi tevkifata tabi tutulacaktır. Bu işlemlere ilişkin tevkifat matrahının tespitinde; söz konusu menkul kıymetlerin, özel amaçlı bu araçlar haline getirildiği tarihte elden çıkarılmış olduğu kabul edilecek olup, yukarıdaki esaslara göre belirlenecek fiyat bilgileri bu tarihten önceki maliyetler için hasılat kabul edilecektir. Bunların yeniden yurda getirilip menkul kıymetlere dönüştürülerek satılmasında ise; yurtdışına çıkış tarihinde hasılat olarak dikkate alınan tutarları bundan sonraki elden çıkarmalar için maliyet olarak dikkate alınacaktır.

Yukarıda belirtilen tezgaah üstü işlemlerin, saklamacı kuruluşlar dışındaki herhangi bir banka ya da aracı kurum nezdinde yapılmış olması halinde de, yukarıda belirtilen esaslara göre tevkifat yapılacağı tabiidir.

2.1.1.5. Takasbank- Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruluşlardan saklama hizmeti alan yatırımcı talimatlarını yerine getiren banka ve aracı kurumların yapacağı işlemler

Takasbank- Merkezi Kayıt Kuruluşu dışındaki saklamacı kuruluşlardan saklama hizmeti alan yatırımcıların alım ve satım işlemlerine aracılık eden banka ve aracı kuruluşlar, müşterinin işlem talimatı verirken Takasbank- Merkezi Kayıt Kuruluşu dışında bir saklamacı kuruluştan saklama hizmeti aldığı ve yaptığı işleme ilişkin tevkifatın kendisinin saklamacı kuruluşu tarafından yerine getirileceğini yazılı olarak belirtmesi halinde; gerçekleştirdikleri işlemlere ilişkin kendilerinin aldıkları komisyonlar da dahil fiyat ve maliyet bilgilerini ve bu işlemden doğabilecek tevkifatın saklamacı kuruluşa yapılacağını işlemin gerçekleştiği tarih itibarıyla müşterilerin belirttiği saklamacı kuruluşlara bildireceklerdir.

Bu müşteriler bakımından banka ve aracı kuruluşların tevkifat sorumluluğu bulunmamaktadır.

İşlem talimatı veren müşterinin, işlem talimatı verirken veya bu tarihten önce yapacağı bir sözleşme ile bundan böyle kendisi adına yapılacak tüm işlemleri için Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu dışında bir saklamacı kuruluştan saklama hizmeti aldığı ve bu işleme ilişkin tevkifatın kendisinin saklamacı kuruluşunca yerine getirileceğini yazılı olarak belirtmemesi halinde, söz konusu işleme ilişkin tevkifat yükümlülüğü, bu Tebliğde belirtilen genel esaslara göre banka veya aracı kurum tarafından yerine getirilecektir.

2.1.1.6. Beyan ve ödeme

Saklamacı kuruluşlarca tevkif edilecek vergi, bu kuruluşların bağlı oldukları vergi dairesine beyan edilerek ödenecektir.

Geçici 67 nci maddede kapsamında üçer aylık dönemler itibarıyla yapılan tevkifat, ilgili üç aylık dönemleri izleyen ayın 20 nci günü akşamına kadar beyan edilip, 26 ncı günü akşamına kadar ödenecektir. Ancak, yurtdışında yerleşik yabancı yatırımcılar açısından saklama hizmeti veren kuruluşlarca yapılacak tevkifat tutarları, 2006 takvim yılının ilk üç aylık dönemine münhasır olmak üzere Haziran ayının 20 nci günü akşamına kadar beyan edilip, 26 ncı günü akşamına kadar ödenecektir.

2.2. Gelirleri üzerinden tevkifat yapılacaklar

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonları dışında kalan gerçek veya tüzel kişilerin elde ettikleri gelirler tevkifat kapsamında olacaktır.

Tevkifatın gerçekleştirilmesinde, gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olması, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmaması, vergiden muaf olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır.

Elde edilen gelirlerin vergiden istisna olup olmamasının da tevkifat uygulamasında bir önemi bulunmamaktadır.

2.3. Tevkifata tabi gelirler

2.3.1. Genel düzenleme

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında tevkifata tabi olacak gelirler, daha önce de belirtildiği üzere;

- menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının alım-satım sonucunda oluşan getiriler,

- menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının itfası dolayısıyla oluşan getiriler,

- menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının dönemsel getirileri (herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan),

- menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinden sağlanan getiriler

olarak belirlenmiştir.

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi, Türkiye'de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye'de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerin ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını ifade etmektedir.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri bu maddede uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı olarak kabul edilecektir.

Bu tanımlama dışında kalan bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının alım satım veya itfası dolayısıyla elde edilen getiriler Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında tevkifata tabi değildir.

2.3.2. Genel düzenlemenin istisnaları

Genel kapsam içerisinde olsa dahi, bazı gelirler Geçici 67 nci maddenin (1), (9) ve (10) numaralı fıkralarında yer alan düzenlemeler ile tevkifat kapsamı dışında

bırakılmıştır.

Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrasında yer alan düzenleme uyarınca,

- Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonlarının (borsa yatırım fonları hariç) katılma belgelerinin ilgili olduğu fona iadesinden elde edilen gelirler,
- Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım-satımından elde edilen gelirler,
- Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetlerin alım-satımı, itfası sırasında elde edilen gelirler ve bunların dönemsel getirileri,
- Hisse senetleri kar payları,
- Tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler

tevkifat kapsamında olmayacaktır.

Öte yandan, tam mükellef kurumlara ait olup, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören ve bir yıllık süreden sonra elden çıkarılan hisse senetleri için Gelir Vergisi Kanununun değer artışı kazançlarının vergilendirilmesine ilişkin Mükerrer 80 inci madde hükümleri uygulanmayacak olup, dolayısıyla bu gelirler için değer artışı kazancı kapsamında yıllık beyanname de verilmeyecektir.

Bunlar dışında,

- Geçici 67 nci maddenin (9) numaralı fıkrasında yer alan düzenleme uyarınca, 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirler ,
- Geçici 67 nci maddenin (10) numaralı fıkrasında yer alan düzenleme uyarınca, 01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler

tevkifata tabi olmayacaktır.

2.4. Tevkifat matrahının tespiti

2.4.1. Alım-satım işlemlerinde tevkifat matrahı

Alım-satım işlemlerinde tevkifat matrahı alış bedeli ile satış bedeli arasındaki tutar olacaktır. Alış ve satış işlemleri sırasında ödenen komisyonlar ile banka ve sigorta muameleleri vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak olup, bu giderler dışında başkaca bir giderin tevkifat matrahının tespitinde indirim konusu yapılması söz konusu değildir.

Tevkifat matrahının tespitinde aşağıda yapılan açıklamaların da dikkate alınması gerekmektedir.

2.4.1.1. Komisyon İadeleri

Alış ve satış işlemleri sırasında ödenen komisyon bedellerinin bir kısmı, işlem hacmine ya da başka bir nedene bağlı olarak iade edilebilmektedir. İade edilen bu tutarlar komisyonun doğduğu işleme bağlı olmaksızın, iadenin gerçekleştiği döneme ilişkin tevkifat matrahına dahil edilecektir.

2.4.1.2. Aynı menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracından değişik tarihlerde alımlar yapıldıktan sonra bunların bir kısmının elden çıkarılması

Aynı menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracından değişik tarihlerde alımlar yapıldıktan sonra bunların bir kısmının elden çıkarılması durumunda ilk giren ilk çıkar yöntemi kullanılmak suretiyle, tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacak alış bedeli belirlenecektir. Aynı gün içinde yapılan alım-satım işlemlerinde ağırlıklı ortalama fiyat bilgisi dikkate alınabilecek, ancak tevkifat matrahı ilk giren ilk çıkar yöntemine göre belirlenecektir.

Örnek:

Bay (A), borsada işlem gören (Z) A.Ş.'ye ait hisse senedinden (X) Bankası aracılığıyla aşağıda belirtilen tarihlerde ve miktarlarda alım/satım yapmıştır.

Tarih	Açıklama	Miktar (Adet)	Birim Alış/Satış Bedeli (YTL)	Toplam Tutar (YTL)
03/01/2006	Hisse Alışı	10.000	5	50.000
02/02/2006	Hisse Alışı	5.000	4	20.000
08/05/2006	Hisse Satışı	6.000	6	36.000
09/05/2006	Hisse Alışı	8.000	4.5	36.000
12/05/2006	Hisse Satışı	12.000	5	60.000
22/05/2006	Hisse Alışı	20.000	5.5	110.000

Bay (A)'nın ilk giren ilk çıkar yöntemine göre 08/05/2006 tarihinde satmış olduğu hisse senetlerine tekabül eden maliyet bedeli (6.000 x 5=) 30.000 YTL, 12/05/2006 tarihinde satmış olduğu hisse senetlerine tekabül eden maliyet bedeli ise [(4.000 x 5)+(5.000 x 4) + (3.000 x 4.5) =] 53.500 YTL olmaktadır. İlk giren ilk çıkar yöntemine göre 08/05/2006 tarihinde gerçekleştirilen hisse senedi satışına ilişkin tevkifat matrahı (36.000-30.000=) 6.000 YTL, 12/05/2006 tarihinde gerçekleştirilen satışa ilişkin matrah ise (60.000-53.500=) 6.500 YTL olarak hesaplanacaktır. Bu durumda, (X) Bankası Bay (A)'nın alım-satım kazancı olan 6.000 YTL ve 6.500 YTL üzerinden işlem bazında % 15 oranında tevkifat yapacaktır.

Bu ve bundan sonra yer alan diğer örneklerdeki alım-satım bedelleri içinde komisyon bedellerinin de bulunduğu varsayılmıştır.

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının teminat gösterilmesi veya ödünç işlemlerine konu olması halinde, söz konusu kıymetler müşteri portföyü içinde değerlendirilecektir. Ancak, maliyet hesaplamasında ödünç işlemine konu olan kıymetler portföy dışında, teminat gösterilen kıymetler ise portföy içinde varsayılacaktır.

Örnek:

Bay (A)'nın X Aracı Kurumunda yaptığı işlemler aşağıdaki gibidir.

Hisse Senedi	İşlem	Adet	Bakiye	Fiyat
Akbank	Alış	100	100	2
Akbank	Ödünç Verme	-40	60	2
Akbank	Teminat Verme	-60	0	2
Akbank	Alış	100	100	3
Akbank	Satış	-100	0	4

Satış yapılan 100 adet hissenin alım maliyeti = 60 * 2 + 40 * 3

= 240 YTL

Matrah = Satış Bedeli – Alış Maliyeti

= 100 * 4 – 240

= 160 YTL

Maliyet hesaplamasında ödünç işlemine konu olan kıymetler portföy dışında, teminat gösterilen kıymetler ise portföy içinde varsayılacağından matrah yukarıdaki gibi hesaplanacaktır.

2.4.1.3. Bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının alımından önce elden çıkarılması

Bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının alımından önce elden çıkarılması durumunda yani açığa satış işlemlerinde, elden çıkarılma tarihinden sonra yapılan ilk alım işlemi esas alınarak üzerinden tevkifat yapılacak tutar belirlenecektir.

Örnek:

Bayan (B), (T) aracı kurumu vasıtasıyla (X) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 100.000 adedini 08/05/2006 tarihinde 4 YTL üzerinden açığa satmıştır. Bayan (B), aynı hisse senedi ile ilgili olarak 09/05/2006 tarihinde 3,80 YTL üzerinden 100.000 adet ve 11/05/2006 tarihinde ise 3,60 YTL üzerinden 150.000 adet satın almıştır.

Bu durumda, (T) aracı kurumu, açığa satıştan sonraki ilk alış işlemini dikkate alarak (400.000 YTL – 380.000 YTL=) 20.000 YTL üzerinden tevkifat yapacaktır.

Aynı gün içinde yapılan alım-satım işlemlerinde ağırlıklı ortalama fiyat bilgisi dikkate alınabilecek, ancak tevkifat matrahı ilk giren ilk çıkar yöntemine göre belirlenecektir.

2.4.1.4. Sermaye artırımları dolayısıyla sahip olunan hisse senetlerinin alış tarihi ve bedelleri

Sermaye ve kar yedeklerinin sermayeye eklenmesi dolayısıyla sahip olunan hisse senetlerinin alış tarihi olarak daha önceden sahip olunan hisse senetlerinin alış tarihi esas alınacaktır.

Bedelli sermaye artırım sebebiyle rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değerleri ödenerek sahip olunan hisse senetleri yönünden de alış tarihi olarak, sahip olunan eski hisse senetlerinin alış tarihi esas alınacaktır.

Şirketlerin sermaye yedekleri ile sermaye artırımında bulunmaları halinde, bu işlem sonrasında gerek önceden sahip olunan gerekse sermaye artırım dolayısıyla alınan hisse senetlerinin alış bedeli, daha önce sahip olunan hisse senetlerinin alış bedelinin, sermaye artırım sonrasında sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle tespit edilecektir.

Kar yedekleri kullanılmak suretiyle sermaye artırımında bulunulması halinde, bu işlem dolayısıyla sahip olunan hisse senetlerinin alış bedeli, daha önce sahip olunan hisse senetlerinin alış bedeli ile yeni alınan hisse senetlerinin itibari değerleri toplamının sermaye artırım sonrasında sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanacaktır.

Hisse senedi sahipleri tarafından rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değerleri ödenerek sahip olunan hisse senetleri yönünden de alış bedeli, daha önce sahip olunan hisse senetlerinin alış bedeli ile yeni alınan hisse senetleri için ödenen bedelin toplamının sermaye artırım sonrasında sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanacaktır.

Örnek : (Bedelsiz Sermaye Artırımı)

Bay (A), 10/02/2006 tarihinde (Z) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 2.000 adedini toplam 15.000 YTL bedel ödeyerek satın almıştır. (Z) A.Ş. tamamı sermaye yedeklerinden karşılamak suretiyle 15/06/2006 tarihinde % 50 oranında sermaye artırımına gitmiştir. Bay (A)'ya, bu işlem dolayısıyla 1.000 adet hisse senedi verilmiştir.

Bu durumda Bay (A)'nın bedelsiz sermaye artırım sonrasında sahip olduğu her bir hisse senedine tekabül eden maliyet bedeli, ödenen 15.000 YTL'nin, sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle $(15.000:3.000=) 5$ YTL olarak belirlenecektir.

Söz konusu hisse senetlerinin 2.000 adedinin 05/11/2006 tarihinde 16.000 YTL'ye satılması durumunda ise, tevkifat matrahı $(16.000-10.000=) 6.000$ YTL olacaktır.

Örnek : (Bedelli Sermaye Artırımı)

Bayan (X), (Z) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 1.000 adedini 06/02/2006 tarihinde 4.000 YTL ödemek suretiyle satın almıştır. (Z) A.Ş., 03/07/2006 tarihinde % 50 oranında bedelli sermaye artırımına gitmiş olup, rüçhan hakkı kullanım fiyatı 1 YTL olarak açıklanmıştır.

Bayan (X), rüçhan hakkını kullanılmak suretiyle 500 YTL ödeyerek 500 adet hisse senedi elde etmiştir.

Bayan (X)'in sermaye artırım dolayısıyla elde etmiş olduğu hisse senetlerinin maliyet bedeli, daha önce sahip olunan hisse senetlerinin maliyet bedeli ile yeni alınan hisse senetleri için ödenen bedelin toplamının, sermaye artırım sonrasında sahip olunan toplam hisse senedi sayısına bölünmesi suretiyle şu şekilde hesaplanacaktır;

$$4.000 + 500 = 4.500 \text{ YTL}$$

$$4.500 / 1.500 = 3 \text{ YTL}$$

Bayan (X)'in söz konusu hisse senetlerinden 800 adedini 01/11/2006 tarihinde 5.000 YTL'ye satması durumunda tevkifat matrahı $(5.000-2.400=) 2.600$ YTL olarak belirlenecektir.

2.4.1.5. Rüçhan hakkı kuponlarının satışı halinde maliyet bedeli

Sahip olunan bir hisse senedine ilişkin yeni pay alma kuponunun, hisse senedinden bağımsız olarak satışı halinde kupon maliyeti, mevcut hisse senetlerinin alış bedeli ile rüçhan hakkı kullanılarak alınan hisse senetleri için ödenen bedel (rüçhan hakkı kullanma maliyeti) toplamının, mevcut ve elde edilecek hisse senedi sayısına bölünmesi sonucu bulunacak tutarla rüçhan hakkı kullanma fiyatı arasındaki farkın sermaye artırım oranıyla çarpılması suretiyle hesaplanacaktır.

Kupon Maliyeti =	Mevcut hisse senetlerinin alış bedeli + rüçhan hakkı kullanma maliyeti	-	Rüçhan hakkı kullanım fiyatı)*	Sermaye Artırım Oranı
(Mevcut hisse senetlerinin sayısı+ elde edilecek hisse senetleri sayısı				

Kupon maliyeti, hisse senedinin orijinal maliyetinden düşülerek elde tutulmaya devam edilen hisse senetlerinin maliyeti izlenebilecektir.

Örnek:

Bayan (X), (Z) A.Ş.'ye ait hisse senetlerinden 1.000 adedini 06/02/2006 tarihinde 10.000 YTL ödemek suretiyle satın almıştır. (Z) A.Ş., 01/07/2006 tarihinde % 50 oranında bedelli sermaye artırımına gitmiştir. Rüçhan hakkı kullanım fiyatı ise 1 YTL olarak açıklanmıştır.

Bayan (X)'in sermaye artırım nedeniyle elde ettiği rüçhan hakkı kuponunu satması halinde kupon maliyeti $\{ [(10.000+500)/(1.000+500)] - 1 \} * \% 50 = 3$ YTL olacaktır.

Elde tutulmaya devam edilen hisse senetlerinin maliyeti ise $(10-3=) 7$ YTL'dir.

Kupon maliyetinin baz/referans fiyat formülleri kullanılarak aşağıdaki şekilde hesaplanması da mümkündür.

$$\text{Kupon maliyeti} = \{ [10 + (1 * \% 50)] / (1 + 0,5) - 1 \} * \% 50 = 3 \text{ YTL}$$

2.4.1.6. Kuponlu tahvillerde alış bedeli

Kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, işlemiş faizin bulunması halinde işlemiş faiz tutarı kupon alış bedeli, temiz işlem fiyatı (Temiz Fiyat=Sözleşme fiyatı-İşlemiş faiz) ise tahvilin alış bedeli olarak kabul edilir.

Bir tahvil için işlemiş faiz, temiz işlem fiyatı üzerine eklenmesi gereken ve son kupon tarihinden sonra tahvili elde tutma süresiyle orantılı kupon faizini ifade eder ve son kupon tarihinden valör tarihine kadar geçen gün sayısının kupon dönemi gün sayısına oranı ile ödenecek kupon faizinin çarpılması suretiyle hesaplanır. Söz konusu hesaplama, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası tarafından kabul edilen esaslar çerçevesinde yapılır.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası tarafından açıklanan işlemiş faiz tutarları dikkate alınarak da işlem yapılabilir.

Örnek: (Temiz fiyatın nominal bedelin altında olması halinde, itfa/alım-satım kazançlarında tevkifat matrahı)

Hazine tarafından 06/12/2006 ihraç tarihli 100.000 YTL nominal bedelli 3 yıl vadeli ve 6 ayda bir % 7,5 kupon ödemeli Devlet tahviline ait nakit akımları aşağıdaki gibidir:

Devlet Tahvilinin:	Kupon Ödeme / Valör Tarihi	Kupon Ödemesi (YTL)	Tevkifat Matrahı (YTL)
1.Kupon	06/06/2007	7.500	-
2.Kupon	05/12/2007	7.500	-
3.Kupon	04/06/2008	7.500	3.420,33
4.Kupon	03/12/2008	7.500	7.500
Kıymet Satışı	10/02/2009	-----	3.079,67
5.Kupon	03/06/2009	7.500	7.500
6.Kupon+Anapara	02/12/2009	7.500+100.000	8.579,67 (7.500+1.079,67)

Bay (A), (X) Bankası aracılığıyla 13/03/2008 valör tarihli olarak söz konusu menkul kıymetten 103.000 YTL (kirlili fiyat) tutarında alım yapmış olup, bu tahvili itfaya kadar elinde tutması durumunda her bir kupon dönemi itibarıyla tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

Son kupon tarihi : 05/12/2007

Valör tarihi : 13/03/2008

Ödenecek ilk kupon tarihi : 04/06/2008

Kupon dönemi gün sayısı : 182

Geçen gün sayısı : 99 (05/12/2007-13/03/2008)

Kupon Faizi : 7.500

İşlemiş Faiz : 4.079,67 $(99/182)*7.500$

Kirli Fiyat : 103.000

Temiz Fiyat : 98.920,33 (103.000 – 4.079,67)

İlk Kupon (3. Kupon) Ödemesinde Tevkifat Matrahı = Kupon ödemesi-İşlemiş Faiz

= 7.500 – 4.079,67 = 3.420,33 YTL

4. ve 5. kupon ödemelerinde matrah, kupon ödemesi olan 7.500 YTL olacaktır.

Son dönem kupon ödemesinde ise tevkifat matrahı şöyle hesaplanacaktır.

Son dönem tevkifat matrahı = Kupon ödemesi +(Ana para – Alış Temiz Fiyatı)
= 7.500+ (100.000- 98.920,33)

= 7.500+ 1.079,67

= 8.579,67

Bu hesaplamalar çerçevesinde tevkifat matrahları yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

Bay (A)'nın, söz konusu menkul kıymeti, 10/02/2009 valör tarihli olarak 102.000 YTL'ye (X) Bankasına geri satması halinde ise tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

Tevkifat Matrahı = Satış Fiyatı –Alış Temiz Fiyatı

= 102.000 - 98.920,33

= 3.079,67 YTL

2.4.1.7. Tahvil alış bedelinin itfa bedeli ve işlemiş faiz tutarının üzerinde olması

Kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, satın alma bedelinin itfa bedeli ile varsa işlemiş faiz tutarının üzerinde olması, başka bir deyişle temiz fiyatın itfa bedelini aşması durumunda fazla olan kısım izleyen dönemlere ilişkin faiz kuponlarının maliyeti (alış bedeli) olarak dikkate alınacaktır.

Örnek: (Temiz fiyatın nominal bedelin üzerinde olması halinde, itfa/alım-satım kazançlarında tevkifat matrahı)

Hazine tarafından 06/12/2006 ihraç tarihli 100.000 YTL nominal bedelli 3 yıl vadeli ve 6 ayda bir % 7.5 kupon ödemeli Devlet tahviline ait nakit akımları aşağıdaki gibidir:

Devlet Tahvilinin:	Kupon Ödeme / Valör Tarihi	Kupon Ödemesi (YTL)	Tevkifat Matrahı (YTL)
1.Kupon	06/06/2007	7.500	-
2.Kupon	05/12/2007	7.500	-
3.Kupon	04/06/2008	7.500	2.940,25
4.Kupon	03/12/2008	7.500	7.019,92
Kıymet Satışı	10/02/2009	—	1.039,83
5.Kupon	03/06/2009	7.500	7.019,92
6.Kupon+Anapara	02/12/2009	7.500+100.000	7.019,92

Bay (A), (X) Bankası aracılığıyla 13/03/2008 valör tarihli olarak söz konusu menkul kıymetten 106.000 YTL (kirli fiyat) tutarında alım yapmış olup, bu tahvili itfaya kadar elinde tutması durumunda her bir kupon dönemi itibarıyla tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

Son kupon tarihi : 05/12/2007

Valör tarihi : 13/03/2008

Ödenecek ilk kupon tarihi : 04/06/2008

Kupon dönemi gün sayısı : 182

Geçen gün sayısı : 99 (05/12/2007-13/03/2008)

Kupon Faizi : 7.500

İşlemiş Faiz : 4.079,67 (99/182)*7.500

Kirli Fiyat : 106.000

Temiz Fiyat : 101.920,33 (106.000 – 4.079,67)

Nominal fiyat üzeri ödeme : 1.920,33 (101.920,33 – 100.000)

Kalan Kupon sayısı : 4

Kupon başına fazla ödeme : 480,08 (1.920,33/4)

İlk Kupon (3. Kupon) Ödemesinde Matrah=Kupon Ödemesi-(İşlemiş Faiz + Kupon Başına Fazla Ödeme)

= 7.500 – (4.079,67 + 480,08)

= 2.940,25 YTL

Sonraki Kupon Ödemelerinde Matrah = Kupon Ödemesi – Kupon Başına Fazla Ödeme

= 7.500 – 480,08

= 7.019,92 YTL

Bay (A)'nın, söz konusu menkul kıymeti, 10/02/2009 valör tarihli olarak 102.000 YTL'ye (X) Bankasına geri satması halinde ise tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

Tevkifat Matrahı = Satış Fiyatı – (Alış Temiz Fiyatı- Önceki kupon ödemelerinde dikkate alınan kupon başına fazla ödeme tutarı)

= 102.000 – [101.920,33 –(480,08*2)]

= 1.039,83 YTL

2.4.1.8. Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçları

Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına ilişkin işlemlerde, tevkifat matrahının tespitinde alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınacaktır.

2.4.1.9. Yabancı para cinsinden ihraç edilen menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise, tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmayacaktır.

Kur olarak işlem anında kullanılan kur, böyle bir kurun bulunmadığı hallerde ise Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınacaktır.

Örnek:

Bay (A), (X) Bankası aracılığı ile 08/02/2006 ihraç tarihli, 3 yıl vadeli, 6 ayda bir kupon ödemeli döviz cinsinden Devlet tahvilinden 02/05/2006 tarihinde 100.000 \$ tutarında alım yapmıştır.

Bay (A), söz konusu Devlet tahvilini 15/06/2006 tarihinde (X) Bankası aracılığı ile 101.000 \$'a satmıştır.

Döviz olarak yapılan işlemlerde öncelikli olarak ilgili bankanın alım-satım tarihinde uyguladığı kur esas alınmakta olup, örneğimizde söz konusu kur, alım tarihinde 1.35 YTL, satım tarihinde ise 1.45 YTL olarak kabul edilmiştir.

Tevkifat matrahı tespit edilirken kur farkı dikkate alınmayacak, (X) Bankasınca Bay (A)'nın alım-satım kazancı olan (101.000 \$ - 100.000 \$=) 1.000 \$'ın satış tarihindeki YTL karşılığı olan (1.000 \$ x 1.45 =) 1.450 YTL üzerinden % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

2.4.1.10. Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri

Geçici 67 nci maddenin (14) numaralı fıkrasında, bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alım, satım, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin bu madde uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı addolunacağı hükme bağlanmıştır.

Bu hüküm uyarınca, bankalar veya aracı kurumlar, bu nitelikte bir işlem yapmaları halinde; vadeli işlem veya opsiyon sözleşmesinin hükümünden yararlanıldığı anda, sözleşmeye baz alınan kıymetin piyasa fiyatına göre oluşan değeri ile işlem fiyatına göre oluşan değeri arasındaki fark üzerinden sözleşmenin sona erdiği tarih itibarıyla % 15 oranında tevkifat yapacaklardır.

Bu kazancın bir kısmının sözleşmenin devamı sırasında lehdara ödenmesi halinde tevkifat yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak, sözleşme sona ermeden sözleşmeden doğan kazancın ilgisine (lehdara) ödenmesi sırasında sözleşme sonunda doğacak verginin ödenmesini güvenceye alacak önlemlerin banka ve aracı kuruma alınacağı tabiidir.

Türev ürün sözleşmesi bir bütün olarak dikkate alınacak olmakla birlikte; birden fazla yıla yayılan türev ürünlere ilişkin sözleşmeden doğan kar yada zararın, dönemsel olarak ödenmesinin öngörüldüğü hallerde, her ödeme dönemi itibarıyla lehdara yapılan ödemelerden tevkifat yapılacaktır. Sözleşme dönemleri itibarıyla doğan zararlar ise Tebliğin 2.4.1.11 numaralı bölümünde yer alan açıklamalar çerçevesinde takvim yılı aşılmamak kaydıyla mahsup edilebilecektir.

Türkiye' de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında 2006 yılında yapılan işlemlerden elde edilen kazançlar için ise tevkifat oranı sıfır olarak uygulanacaktır.

Tam ve dar mükellef kurumların (Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmayanlar hariç) 2006 yılında aralarında yaptıkları vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinden doğan kazançları için tevkifat yapılmayacaktır. Söz konusu sözleşmelerin vadesinin 2007 ve sonraki yıllara sarkması durumunda da bu sözleşmelerden doğan kazançlar üzerinden tevkifat yapılmayacağı tabiidir.

Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmasalar dahi banka ve benzeri finans kurumlarınca bu kapsamda elde edilen gelirler tevkifata tabi olmayacaktır. Banka ve benzeri finans kurumları dışında kalan dar mükellef kurumların ise bu düzenleme çerçevesinde tevkifat kapsamı dışında kalabilmeleri için Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci aracılığıyla faaliyette bulunmaları gerekmektedir.

Vadeli işlem veya opsiyon sözleşmeleri dolayısıyla ödenen komisyonlar ve banka ve sigorta muameleleri vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır.

Örnek:

Bay (A)'nın, 07/06/2006 tarihinde (X) Bankasıyla yaptığı 3 ay vadeli forward USD alım sözleşmesine ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Sözleşme tutarı : 1.000.000 USD

Vade : 3 Ay

İşlem anındaki spot kur : 1,3200

Forward kur : 1,3600

Vadede spot kur : 1,2900

Bu veriler doğrultusunda Bay (A), üç ayın sonunda 1,3600' lık kur üzerinden 1.000.000 USD karşılığında 1.360.000 YTL ödeyecektir. Vade tarihindeki spot kur forward kurdan düşük olduğundan bu işlem zararlı sonuçlanacak olup, tevkifat yapılması söz konusu değildir. Bay (A), oluşan zararını, takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen dönemlerde oluşan aynı türden kazançlarından mahsup edebilecektir.

Vadedeki spot kurun 1,2900 değil 1,3700 olması durumunda ise Bay (A)'nın bu işlemi karla sonuçlanacak ve tevkifat matrahı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

Tevkifat Matrahı= Sözleşmeye baz alınan kıymetin piyasa fiyatına göre oluşan değeri (Vadedeki spot kur) - Sözleşmeye baz alınan kıymetin işlem fiyatına göre oluşan değeri (Forward kur)

Tevkifat Matrahı = 1.000.000 USD *(1,3700-1,3600)

= 10.000 YTL

Örnek:

Bay (B), (Y) Bankasıyla 6 ay vadeli opsiyon sözleşmesi yaparak USD alış, YTL satış hakkı elde etmiştir. Bu sözleşmeye ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Sözleşme Tutarı : 2.000.000 USD

Vade : 6 Ay

İşlem anındaki spot kur : 1,3400

Opsiyon Kuru : 1,4300

Opsiyon Primi : 20.000 USD (2.000.000* %1)

Vadede spot kur : 1,4000

Bu durumda vade tarihindeki spot kur, opsiyon kurundan düşük olduğu için Bay (B) dezavantajlı durumda olacak ve opsiyon hakkını kullanmayacaktır. Bay (B)'nin opsiyon hakkını kullanmamaktan dolayı bir kar veya zarar söz konusu olmamakla birlikte, bu işlem nedeniyle ödediği 20.000 USD tutarındaki opsiyon primi, sözleşme tarihindeki kur üzerinden Türk Lirasına çevrilecek olup, bu işlemden kaynaklanan zarar takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen dönemlerde oluşan aynı türden kazançlarından mahsup edilebilecektir.

Opsiyon Primi= 20.000 USD* 1,340

= 26.800 YTL

Vadedeki spot kurun 1,4000 yerine 1,4800 olması durumunda Bay (B) avantajlı durumda olduğundan opsiyon hakkını kullanacaktır.

Bay(B)'nin bu işleme ilişkin tevkifat matrahı şöyle hesaplanacaktır:

Tevkifat Matrahı=(Sözleşmeye baz alınan kıymetin piyasa fiyatına göre oluşan değeri - Sözleşmeye baz alınan kıymetin işlem fiyatına göre oluşan değeri)-Opsiyon Primi

Tevkifat Matrahı= 2.000.000 USD *(1,4800-1,4300)-Opsiyon Primi

= 100.000 YTL- 26.800 YTL

= 73.200 YTL

Örnek:

Bay (C), opsiyon primi olarak 3 ay vadeli USD alış, YTL satış hakkını bankaya satmıştır. Bu sözleşmeye ilişkin veriler aşağıdaki gibidir:

Sözleşme Tutarı : 1.000.000 USD

Vade : 3 ay

İşlem anındaki spot kur : 1,3400

Opsiyon Kuru : 1,3800

Opsiyon Primi : 10.000 USD (1.000.000* % 1)

Vadede spot kur : 1,3500

Bu durumda, vade tarihindeki spot kur, opsiyon kurundan düşük olduğundan Banka dezavantajlı durumda olacak ve opsiyon hakkını kullanmayacaktır. Bay(C)'nin bankayla yapmış olduğu opsiyon sözleşmesi dolayısıyla elde ettiği opsiyon primi ise, bu sözleşmeden doğan kazanç olarak değerlendirilecek ve Geçici 67 nci maddeye göre tevkifat yapılacaktır.

Opsiyon Primi = 10.000 USD* 1,340

= 13.400 YTL

Tevkifat Matrahı = Opsiyon Primi

= 13.400 YTL

Örnek:

Bay (D), 15/01/2006 tarihinde; (XY) Bankasına olan 10.000.000 USD tutarındaki 1 yıl vadeli 3 ayda bir LIBOR faiz ödemeli borcuna karşılık olmak üzere, (Z) Bankası ile % 5 faiz oranı ile 1 yıl vadeli 3 ayda bir faiz ödemeli swap sözleşmesi düzenlemiştir.

Sözleşme Tutarı : 10.000.000 USD

Sözleşme tarihi : 15/01/2006

Sabit Faiz : % 5

Değişken Faiz : USD LIBOR

Faiz değişim tarihleri : LIBOR :

15/04/2006 % 5.50

15/07/2006 % 4.75

15/10/2006 % 5.25

15/01/2007 % 6.00

Faiz değişim miktarları ve Bay (D)'nin stopaj matrahı aşağıdaki şekilde olacaktır.

Faiz Değişim Tarihleri	LİBOR	Müşteriden Alınan Faiz (USD)	(XY) Bankasına Ödenen Faiz (USD)	Müşteri Lehine Fark (USD)	Stopaj Matrahı (USD)
15/04/2006	5.50	125.000	137.500	12.500	12.500
15/07/2006	4.75	125.000	118.750	(6.250)	0
15/10/2006	5.25	125.000	131.250	6.250	0
15/01/2007	6.00	125.000	150.000	25.000	25.000

Bu durumda, Bay (D) 15/04/2006 tarihinde değişken faizden sabit faize geçmiş olması nedeniyle avantajlı durumda olduğundan (Z) Bankasının 12.500 USD' yi işlem tarihindeki kur üzerinden YTL'ye çevirerek bu tutar üzerinden % 15 oranında tevkifat yapması gerekmektedir. Ancak, sözleşme gereği (Z) Bankası (XY) Bankasına 137.500 USD faizi tam olarak ödemek zorunda olduğundan, müşteri lehine fazladan ödenen 12.500 USD karşılığı Yeni Türk Lirasına isabet eden % 15 oranındaki stopaj vergi tutarının müşteriden ayrıca tahsili yoluna gidilecektir.

15/07/2006 tarihinde Bay (D) 6.250 USD zarar ettiğinden herhangi bir tevkifat yapılması söz konusu olmayacaktır.

15/10/2006 tarihinde ise Bay (D) swap işleminden dolayı 6.250 USD karlı olacaktır. Ancak, önceki üç aylık dönemde aynı tür işlemden oluşan zarar mahsup edilecek olup, bu dönemde de herhangi bir tevkifat yapılmayacaktır.

15/01/2007 tarihinde ise Bay (D)'nin yine yapılan swap işleminden dolayı avantajlı olması nedeniyle (Z) Bankası 25.000 USD' yi işlem tarihindeki kur üzerinden YTL'ye çevirmek suretiyle yukarıda açıklandığı şekilde tevkifata konu edecektir.

Örnekle geçen spot kur, işlem taraf olan banka tarafından kullanılan işlem anındaki kuru, böyle bir kurun bulunmaması halinde ise Merkez Bankası döviz alış kurunu ifade etmektedir.

2.4.1.11. Alım-satım işlemlerinin bir kısmının zararlar sonuçlanması

Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrasında, üç aylık dönem içerisinde aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım-satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleştirilmesinde bu işlemlerin tek bir işlem olarak dikkate alınacağı hükme bağlanmıştır.

Bu hüküm uyarınca alım-satım konu menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının aynı türden olması kaydıyla, üç aylık dönem içerisinde yapılan işlemlerin konsolide edilmesiyse (varsa) beyan edilip ödenmesi gereken vergi hesaplanacaktır. Tevkif suretiyle kesilen verginin ödenmesi gereken vergiden fazla olması (bir kısım işlemlerin zararlı olması dolayısıyla) halinde fazla kesilen vergi müşterinin hesabına aktarılacaktır.

Üç aylık dönem sonucunun zarar olması halinde ise, bu zarar izleyen üç aylık döneme takvim yılı aşılmamak kaydıyla devredilebilecektir. Takvim yılının son üç aylık döneminde oluşan zarar tutarının izleyen döneme aktarılması mümkün değildir.

Aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının değerlendirilmesinde aşağıdaki sınıflandırma esas alınacaktır.

I) Sabit getirili menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları

II) Değişken getirili menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları

III) Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri

Menkul kıymetlerle yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde sınıflandırma, işlemle ilişkilendirilen menkul kıymetin dahil olduğu gruba göre yapılacaktır. Menkul kıymete bağlı olmaksızın yapılan işlemler ise III. Gruptaki vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri kapsamında değerlendirilecektir.

Örnek:

Bay A'nın, 2007 yılının ilk üç ayında (Z) Aracı Kurumu vasıtasıyla yapmış olduğu alım-satım işlemlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir. Örneğimizde, Devlet tahvilinin 01/01/2006 tarihinden sonra ihraç edildiği varsayılmıştır.

Menkul Kıymet Türü	Alış Bedeli (YTL)	Satış Bedeli (YTL)	Kar/Zarar (YTL)
Hazine bonusu	80.000	70.000	-10.000
Hisse senedi	10.000	12.000	2.000
Hisse senedi	15.000	20.000	5.000
Devlet Tahvili	90.000	85.000	-5.000
Hisse senedi	10.000	5.000	-5.000
Hisse senedi	30.000	45.000	15.000

Örneğimizde, (Z) Aracı Kurumunca Bay (A)'nın hisse senetleri alım-satım kazançları üzerinden işlem bazında % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

Bay (A)'nın üç aylık dönem içinde yapmış olduğu işlemlerin konsolide edilmesinde hisse senetleri alım-satımından (22.000-5.000=) 17.000 YTL kar elde ettiği, Devlet tahvili/Hazine bonusu alım-satımının ise 15.000 YTL zararlar sonuçlandığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, değişken getirili hisse senetleri ile sabit getirili tahvil/bonoların farklı türden menkul kıymet olması sebebiyle bu kıymetler arasında zarar mahsubu yapılamayacaktır.

Bay (A)'nın, takvim yılı aşılmamak şartıyla izleyen üç aylık dönemlerde tahvil/bono alım-satımından kazanç elde etmesi durumunda, tahvil/bono alım-satımından kaynaklanan zarar mahsup edilebilecektir.

Diğer taraftan, hisse senetleriyle ilgili olarak tevkif yoluyla kesilen verginin ödenmesi gereken vergiden fazla olması (bir kısım işlemlerin zararlı olması dolayısıyla) sebebiyle fazla kesilen (5.000*%15=) 750 YTL müşterinin hesabına aktarılacaktır.

Örnekten de anlaşılacağı üzere zarar mahsubu, aynı tür menkul kıymetlere ilişkin olmak şartıyla alım-satım kazançlarına uygulanacaktır. Dolayısıyla, alım-satım kazançlarındaki zararın itfa gelirlerine mahsubu mümkün değildir.

2.4.1.12. İhtiyari beyan

Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifata tabi tutulan ve yıllık veya münferit beyanname ile beyan edilmeyeceği belirtilen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından doğan kazançlar için takvim yılı itibarıyla yıllık beyanname verilebilecektir.

Söz konusu beyan sadece menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının alım-satımına ilişkin olarak yapılacak olup, faiz ve itfa gelirlerinin beyanı söz konusu değildir. Alım-satım işlemlerine ilişkin olarak beyan edilecek kazançlardan, aynı türden menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarına ilişkin olması şartıyla yıl içinde oluşan zararların tamamı mahsup edilebilecektir. Beyan edilen gelire, Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinde yer alan artan oranlı vergi tarifesi değil % 15'lik tek oran uygulanacaktır.

Beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden yıl içinde tevkif edilen vergiler mahsup edilecek, mahsup edilemeyen tutar ise genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilecektir. Mahsup ve iadenin yapılabilmesi için tevkif yoluyla kesilen vergilerin beyannameye dahil edilen kazançlara ilişkin olması şarttır.

Öte yandan, beyan yoluyla mahsup edilemeyen zararların başka gelir unsurlarındaki kazançla mahsubu yapılamayacağı gibi ertesi yıllara devredilmesi de söz konusu değildir.

2.4.1.13. Virman işlemlerinde tarih ve maliyet bildirimini

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının başka bir banka veya aracı kuruma naklinin istenmesi halinde, nakli gerçekleştirecek banka veya aracı kurum nakli istenen kıymetle ilgili alış bedeli ve alış tarihini naklin yapılacağı kuruma bildirecektir. Bildirilecek alış bedelinin komisyon tutarlarını da içermesi gerekmektedir.

Bildirilecek tarih ve bedel, kıymetin satılması halinde tevkifat matrahının tespitinde esas alınacak bedel ve tarih olacaktır.

Kuponlu menkul kıymetlerde ise bildirilecek bedel kirlili fiyatı olacak, söz konusu menkul kıymetlerle ilgili olarak virmandan sonra yapılacak işlemlerde işleme aracılık yapan banka veya aracı kurum, kendisine virman edilen kirlili fiyat üzerinden temiz işlem fiyatı ve varsa kupon başına fazla ödeme tutarını hesaplamak suretiyle tevkifat matrahına ulaşacaktır.

Naklin yapıldığı banka veya aracı kurum tevkifat matrahının tespitinde bu tarih ve bedeli kullanmak zorundadır.

01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve bonolar ile bu tarihten önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçları ile ilgili virman işlemlerinde, söz konusu menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının 01/01/2006 tarihinden önce ihraç veya iktisap edilmiş olduğunun belirtilmesi yeterli

olacaktır.

Tezgaah üstü işlemlerde menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının mülkiyet devrini öngörecek şekilde aktarılması halinde Tebliğin 2.1.1.4 bölümünde yer alan açıklamalar çerçevesinde işlem yapılacaktır.

2.4.1.14. Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının fiziken bir banka veya aracı kuruma teslim edilmesi

Gerçek ve tüzel kişilerin fiziken elde ettikleri menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını bir banka veya aracı kuruma teslim etmeleri halinde, alış bedeli ve tarihi olarak tevsih edilmesi kaydıyla kıymet sahibinin beyanı esas alınacaktır.

Kıymetin alış tarihi veya bedelinin tevsih edilmesinde aracı kurum veya bankalar tarafından yada ihracı gerçekleştiren kurum tarafından düzenlenen belgeler kullanılacaktır.

Bu kapsamda, aracı kurum veya bankalarca düzenlenen menkul kıymet giriş çıkış fişi, işlem sonuç formu, menkul kıymet hesap ekstresi ve ihracı kuruluşlarca düzenlenen dağıtım listesi ile menkul kıymet teslim belgesi ve benzeri belgeler tevsih edici belge olarak kabul edilecektir.

2.4.2. Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının itfası halinde tevkifat matrahı

Bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının itfası halinde, tevkifat matrahı alış bedeli ile itfa bedeli arasındaki fark olacaktır.

Alış veya itfa işlemleri sırasında ödenen komisyonlar ile banka ve sigorta muameleleri vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır.

Bu giderler dışında başkaca bir giderin tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınması mümkün değildir.

2.4.3. Dönemsel getirilerde tevkifat matrahı

Menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının, herhangi bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olmayan dönemsel getirilerinde, tevkifat matrahı dönemsel getiri tutarı olacaktır. Bu işlem sırasında varsa ödenen komisyon veya banka ve sigorta muameleleri vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır.

Dönemsel getirilerin başka bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına bağlı olması halinde, tevkifat matrahının Tebliğin 2.4.1 veya 2.4.2 bölümünde yapılan açıklamalar çerçevesinde hesaplanması gerekmektedir.

2.4.4. Ödünç işlemlerinde tevkifat matrahı

Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemine konu olması halinde ödünç veren tarafın lehine kalan tutar üzerinden tevkifat yapılacaktır. Bu işlem sırasında varsa ödenen komisyon veya banka ve sigorta muameleleri vergisi tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır.

Öte yandan, ödünç işleme konu menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak ödünç veren tarafın elde ettiği gelirlere ilişkin tevkifat, kazancı nihai olarak elde eden kişi veya kuruma ödemeyi gerçekleştiren, piyasa üyesi banka ya da aracı kurumlar tarafından yapılacaktır.

2.4.5. Birden fazla banka veya aracı kurumla çalışılması

Birden fazla banka veya aracı kurum kullanılmak suretiyle işlem yapılması halinde her banka veya aracı kurum kendi işlemleri ile ilgili olarak elde edilen gelirler üzerinden tevkifat yapacaktır.

2.4.6. Birden fazla hesap kullanılması ve müşterek hesaplar

Aynı banka veya aracı kurum bünyesinde birden fazla hesap kullanılmak suretiyle işlem yapılması halinde tüm hesaplar tek bir hesap olarak kabul edilecek, ancak müşterinin talep etmesi halinde bu hesaplar ayrı ayrı değerlendirilebilecektir.

Geçici 67 nci maddenin uygulanmasında müşterek hesaplar tek bir hesap olarak kabul edilmekte olup, aynı banka veya aracı kurumda hem bireysel hem de müşterek hesap veya birden fazla müşterek hesap kullanılmak suretiyle işlem yapılması durumunda söz konusu hesaplar birbirine ilişkilendirilmeksizin tevkifat matrahı tespit edilecektir.

2.5. Tevkifat oranı

Geçici 67 nci maddenin 1 inci fıkrası kapsamında bankalar ve aracı kurumlar tarafından yapılacak tevkifatın oranı % 15 olarak belirlenmiştir.

Ancak, Türkiye’de kurulu vadeli işlem ve opsiyon borsalarında yapılan işlemlerden 2006 yılında elde edilen kazançlar için tevkifat oranı sıfır olarak uygulanacaktır.

2.6. Tevkifat dönemi

Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası uyarınca, bankalar ve aracı kurumlar tarafından takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla tevkifat yapılacaktır. Tevkifat matrahı tespit edilirken işlem günündeki bilgiler esas alınacak olup, tevkifat alım-satım ilişkili takas tarihinde yapılacaktır.

Söz konusu üçer aylık tevkifat dönemleri aşağıda belirtildiği gibi olacaktır.

Birinci dönem; Ocak-Şubat-Mart

İkinci dönem; Nisan-Mayıs-Haziran

Üçüncü dönem; Temmuz-Ağustos-Eylül

Dördüncü dönem; Ekim-Kasım-Aralık.

2.7. Beyan ve ödeme

Banka ve aracı kurumlar, tevkifat ettikleri vergileri internet ortamında, şekli ve muhteviyatı Maliye Bakanlığınca belirlenecek bir beyanname (Ek 1) ile tevkifat dönemini izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine beyan edecek ve yirmialtıncı günü akşamına kadar ödeyeceklerdir.

Söz konusu beyan ve ödeme bankalar ve aracı kurumların genel müdürlükleri tarafından genel müdürlüğün bağlı olduğu vergi dairesine yapılacaktır.

2.8. Maliye Bakanlığına yapılacak bildirimler

Aşağıda belirtilen durumlarda banka veya aracı kurumun yapılan işlem ile ilgili olarak Maliye Bakanlığına bilgi vermesi gerekmektedir.

- Bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının başka bir kişi veya kurum adına nakledilmesi (aynı banka veya aracı kurum nezdinde veya bir başka banka veya aracı kuruma).

- Bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının sahibi tarafından fiziken teslim alınması.

- Bir menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının sahibi tarafından fiziken teslim edilmesi.

Söz konusu bildirimler, Tebliğ ekinde yer alan “ Menkul Kıymet ve Diğer Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Aktarım Bildirimi” ile “Menkul Kıymet ve Diğer Sermaye Piyasası Araçlarının Fiziken Teslim Edilmesi/Alınması Halinde Yapılacak Bildirim” formlarındaki bilgileri içerecek şekilde üçer aylık tevkifat dönemlerini izleyen ayın sonuna kadar internet ortamında yapılacaktır.

Bildirim sorumluluğu, bankalar ve aracı kurumların genel müdürlükleri (merkezleri) tarafından yerine getirilecektir.

Ancak, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının müşterilerin talimatıyla mülkiyet devrini öngörecek şekilde diğer bir müşteri hesabına aktarılması işlemleri alım-satım işlemi kabul edilerek tevkifata tabi tutulacağından, tevkifata tabi tutulan bu işlemlerin ayrıca Maliye Bakanlığına bildirilmesine gerek bulunmamaktadır.

3. Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin (5) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratları üzerinden yapılacak tevkifat

Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrasında yapılan düzenleme ile tahvil ve bonolarda elde tutulma süreci veya itfası sırasında elde edilen gelirler üzerinden, itfa bedeli veya dönemsel getirinin tahsiline aracılık eden banka veya aracı kurumlar tarafından tevkifat yapılması öngörülmüştür. İtfa bedeli veya dönemsel getirinin tahsilinde banka veya aracı kurum kullanılmadığı durumlarda elde edilen gelirler üzerinden yapılacak tevkifata ilişkin düzenleme de maddenin (2) numaralı fıkrasında yapılmıştır. Söz konusu düzenlemede, banka veya aracı kurumlara kendi portföylerinde yer alan kıymetler dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden tevkifat yapılması öngörülmüştür.

Bu kapsamda Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca, banka veya aracı kurumlara veya bunlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenenler hariç, % 15 oranında vergi tevkifatı yapılacaktır.

Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratları arasında tanımlanmış olmakla beraber, Hazine tarafından yurt dışında ihrac edilen menkul kıymetlerden elde edilen gelirler için Geçici 67 nci maddenin (2) numaralı fıkrası kapsamında tevkifat yapılmayacaktır.

Banka veya aracı kurumlar aracılığıyla diğer gerçek ve tüzel kişilere ödenenler, yukarıda da belirtildiği üzere tevkifatın banka veya aracı kurum aracılığıyla yapılacak olması dolayısıyla tevkifat kapsamı dışında tutulmuşlardır. Tevkifatın banka veya aracı kurumca gerçekleştirilemediği durumlarda, ödeme banka veya aracı kurum aracılığıyla yapılsa dahi ihrac edenlerce tevkifat yapılacaktır.

Temel olarak tevkifatın yapılmasında esas alınacak matrah Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirlenmiş olan gelirdir. Bununla beraber menkul kıymetin bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmış olması halinde tevkifatta, itfa bedeli ile alış bedeli arasındaki fark esas alınacaktır.

İtfa bedeli veya dönemsel getirinin tahsilinde banka veya aracı kurum kullanılmadığı durumlarda elde edilen gelirler üzerinden ödemeyi yapanlarca gerçekleştirilecek tevkifatlar aylık olarak muhtasar beyanname ile beyan edilecektir. Bu gelirler üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi uyarınca ayrıca tevkifat yapılmayacaktır.

Örnek:

Bay (A), 01/03/2006 tarihinde banka aracılığı olmaksızın halka açık (Z) A.Ş.'den 70.000 YTL tutarında tahvil satın almıştır. Söz konusu tahvillerin itfa tarihi 03/03/2008 olup, itfa tutarı 100.000 YTL'dir.

Bu durumda, Bay (A)'nın itfa kazancı olan (100.000 YTL - 70.000 YTL =) 30.000 YTL üzerinden (Z) A.Ş. tarafından % 15 oranında tevkifat yapılması gerekmektedir.

4. Banka ve aracı kurumlarca tevkifatsız olarak satın alınan menkul kıymetlerde yapılacak tevkifat

Banka veya aracı kurumlar, bir menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını, Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında tevkifata tabi tutulmaksızın satın almaları halinde, kendilerine satış yapanlar adına satış bedeli ile alış bedeli arasındaki fark üzerinden, Geçici 67 nci maddenin (3) numaralı fıkraya hükmü uyarınca % 15 oranında vergi tevkifatı yapacaklardır.

Satışı gerçekleştirilen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının daha önce bir banka veya aracı kurum aracılığıyla alınmamış olması halinde, tevkifat yapılacak tutarın belirlenmesinde alış bedeli yerine ihraç bedeli, ihraç bedelinin çoklu fiyatlı olması durumunda ihalede oluşan en yüksek fiyat esas alınacaktır.

Bu fıkra kapsamında yapılacak tevkifatlar da Geçici 67 nci maddenin birinci fıkrası hükümleri çerçevesinde beyan edilecektir.

Ancak, hisse senetleri, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymet yatırım fonları katılma belgeleri (borsa yatırım fonları hariç), Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetler bu fıkra kapsamında tevkifata tabi olmayacaklardır. Ayrıca, tanım gereği Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında değerlendirilmeyen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçları için de (3) numaralı fıkra kapsamında tevkifat yapılması söz konusu değildir.

Örnek:

Bay (A), 01/03/2006 tarihinde banka aracılığı olmaksızın halka açık (Y) A.Ş.'ye ait 55.000 YTL ihraç bedelli tahvil almıştır.

Söz konusu tahvilin itfa tarihi 02/03/2009 olup, Bay (A) 03/11/2006 tarihinde bu tahvili (X) Bankasına 63.000 YTL'ye satmıştır.

(X) Bankası, tevkifatsız olarak Bay (A)'dan satın aldığı söz konusu tahvilden Bay A'nın elde ettiği alım-satım kazancı olan (63.000 YTL - 55.000 YTL =) 8.000 YTL üzerinden % 15 oranında tevkifat yapacaktır.

5. Mevduat faizleri ve repo gelirleri üzerinden yapılacak tevkifat

Geçici 67 nci maddenin (4) numaralı fıkrasında, Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca % 15 oranında vergi tevkifatı yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Bu kapsamda;

- Mevduat Faizleri (Bankalara, bankerlere, tasarruf sandıklarına, tevdiat kabul eden diğer müesseselere yatırılan vadeli, vadesiz paralara ödenen faizler, bunlar dışında kalan kişi ve kuruluşlardan devamlı olarak para toplama işi ile uğraşanların her ne şekilde ve ad altında olursa olsun topladıkları paralara sağladıkları gelirler ve menfaatler ile bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler de mevduat faizi sayılır.) (75/7),

- Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarının kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar payları (75/12),

- Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin 2 nci fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan menkul kıymetlerin geri alım ve satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler (repo kazançları) (75/14),
üzerinden ödemeyi yapanlarca % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

Diğer taraftan, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden bu fıkra kapsamında tevkifat yapılmayacaktır.

Tevkifatın gerçekleştirilmesinde, gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olmasının, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmamasının, vergiden muaf olup olmamasının veya elde edilen gelirlerin vergiden istisna olup olmamasının da tevkifat uygulamasında bir önemi bulunmamaktadır.

Düzenleme 01/01/2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe gireceğinden bu tarihten sonra yapılacak ödemeler % 15 oranında vergi tevkifatına tabi olacaktır.

Yapılan tevkifatlar, Gelir Vergisi Kanununun 98 inci ve 119 uncu maddelerinde belirtildiği üzere izleyen ayın yirminci günü akşamına kadar muhtasar beyanname ile beyan edilerek yirmi altıncı günü akşamına kadar ödenecektir. Bu gelirler üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi ve Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi uyarınca ayrıca tevkifat yapılmayacaktır.

Örnek:

Bay (A) 01/08/2005 tarihinde (Z) Bankasında 6 ay vadeli mevduat hesabı açtırmış olup, vade sonu olan 02/02/2006 tarihinde 10.000 YTL faiz geliri elde etmiştir.

Söz konusu hesabın vadesi 01/01/2006'dan sonraki bir tarihi taşıdığından elde edilen faiz geliri üzerinden Geçici 67 nci maddenin (4) numaralı fıkrasına göre % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

Öte yandan, bankalar arasındaki mevduat hesaplarına yürütülen faizler ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumların borsa para piyasasında değerlendirdikleri kendi paralarına ödenen faizler üzerinden de tevkifat yapılmayacaktır. Zira, banka ve aracı kurumlarca bu tür işlemlerden elde edilen faiz gelirleri kurum kazancına dahil edilerek beyan edilmektedir.

Ancak, bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen banka ve aracı kurum müşterilerine ait paralara ödenen faizlerdeki vergi tevkifatı, kazancı nihai olarak elde eden kişi veya kuruma ödemeyi gerçekleştiren, piyasa üyesi aracı kurumlar ve bankalar tarafından yapılacaktır. Aynı uygulama, nakit teminatlardan elde edilen faiz kazançları için de geçerli olacaktır.

6. Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifata tabi tutulan gelirlerin beyanı

6.1. Gerçek kişiler

6.1.1. Ticari faaliyet kapsamında elde edilmeyenler

Geçici 67 nci maddeyle getirilen düzenleme ile çeşitli finansal araçlardan elde edilen gelirlerin aynı düzeyde kaynağa vergilenmesi, ticari faaliyetlere dahil olmayan gelirler için kaynağa yapılan bu vergilemenin nihai vergileme olması öngörülmüştür.

Bu çerçevede, gerçek kişilerce elde edilen ve Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifata tabi tutulan kazançlar için tutarı ne olursa olsun yıllık veya münferit beyanname verilmeyecektir. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye de bu gelirler dahil edilmeyecektir. Geliri elde edenin tam veya dar mükellef olması durumu değiştirmeyecektir.

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymet yatırım fonları katılma belgelerinin ilgili olduğu fona iadesinden elde edilen gelirler ile menkul kıymet yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin alım-satımından elde edilen kazançlar için de yıllık beyanname verilmeyecektir.

6.1.2. Ticari faaliyet kapsamında elde edilenler

Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifata tabi tutulan gelirlerin ticari faaliyet kapsamında elde edilmesi halinde, bu gelirler ticari kazancın tespitinde dikkate alınacaktır. Tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, genel hükümler çerçevesinde ticari kazançla ilgili olarak verilen beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir. Mahsup sonrası arta kalan bir tutarın bulunması halinde bu tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilecektir.

Örnek:

(A) Market İşletmesi işletme fonlarını değerlendirerek 02/03/2006 tarihinde banka aracılığı olmaksızın halka açık (Z) A.Ş.'ye ait 100.000 YTL ihraç bedelli tahvil satın almıştır.

Söz konusu tahvilin itfa tarihi 01/03/2008 olup, Bay (A) 03/11/2006 tarihinde bu bonoları (X) Bankasına 110.000 YTL'ye satmıştır.

Tevkifat matrahı, menkul kıymetin daha önce bir banka veya aracı kurumdaki alınmamış olması nedeniyle, satış bedeli ile ihraç bedeli arasındaki fark olacaktır. Bu durumda (X) Bankası, (A) Ticari İşletmesi adına, satış bedeli ile ihraç bedeli arasındaki fark olan (110.000 YTL - 100.000 YTL =) 10.000 YTL üzerinden % 15 oranında tevkifat yapacaktır.

(A) Ticari İşletmesi, tevkif yoluyla ödemiş olduğu 1.500 YTL vergiyi, 2006 yılına ilişkin yıllık gelir vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan gelir vergisine mahsup edebilecektir.

Ancak, tevkif suretiyle ödenen verginin işlemde doğan kazancın tabi olduğu tevkifat oranı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı aşan kısmı, beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilemeyecektir.

6.2. Kurumlar

Kurumların tevkifata tabi tutulmuş olan gelirleri kural olarak kurum kazancının tespitinde dikkate alınacak ve tevkif yoluyla alınan vergiler genel hükümler çerçevesinde verilen beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilecektir.

Ancak, dar mükellef kurumların,

- Türkiye'deki işyerlerine atfedilmeyen veya daimi temsilcilerinin aracılığı olmaksızın elde edilen ve Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesi kapsamında

tevkifat yapılmış kazançları,

- Daimi temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri ve tamamı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesi kapsamında tevkifata tâbi tutulmuş kazançları için yıllık veya özel beyanname verilmeyecektir.

Diğer bir ifadeyle bu durumlarda tevkif suretiyle yapılan vergileme nihai vergileme olacaktır.

7. Menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesi

7.1 Türkiye'ye yerleşik olan menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesi:

7.1.1. Portföy kazançları üzerinden tevkifat

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinin (8) numaralı fıkrası uyarınca, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının kurumlar vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları, dağıtılmı veya dağıtılmamı % 15 oranında vergi tevkifatına tâbi tutulacaktır. Bu kazançlar üzerinden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca ayrıca bir tevkifat yapılmayacaktır.

Bu kapsamda, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları hariç) ve ortaklıklarının 31/12/2005 tarihi itibarıyla portföylerinde bulunan ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetleri, 2005 yılında işlem gördüğü son günde oluşan ağırlıklı ortalama fiyat veya alış bedelinden yüksek olanıyla değerlendirilecektir. Bu değer izleyen dönemlerde söz konusu senetlerin alış bedeli olarak kabul edilecektir.

Bu fon ve ortaklıklar 31/12/2005 tarihinde mevcut olan portföylerini, bu tarihten sonra alıp satacakları menkul kıymetlerden ayrı olarak izleyeceklerdir. 01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetleri ile bu tarihten önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılması veya elde tutulması sürecinde doğan ve kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazançlarının bu kısmı için; bu kısım portföyün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşması halinde öteden beri devam ettiği üzere Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre % 0 (Sıfır), aksi durumda ise % 10 oranında tevkifat yapılacaktır.

Bu fon ve ortaklıklar tarafından, 01/01/2006 tarihinden itibaren alınacak hisse senetleri portföyün bu kısma dahil edilemeyeceği gibi bu tarihten sonra yapılacak hisse senetleri satışları da öncelikle portföyün 31/12/2005 tarihindeki mevcut kısmından yapılmış kabul edilecektir. Ancak, 31/12/2005 tarihinden önce ihraç edilmiş tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılması veya elde tutulmasından elde edilen kazançlar, bu senetler tamamen ifta edilinceye kadar portföyün bu kısmında izlenecektir.

Söz konusu fon ve ortaklıkların, 01/01/2006 tarihinden itibaren ihraç / iktisap edilen menkul kıymetlerin elden çıkarılması veya elde tutulması sonucu elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazançları üzerinden Geçici 67 nci madde kapsamında % 15 oranında tevkifat yapılacağı tabiidir.

7.1.2. Elden çıkarma ve ifta kazançları üzerinden tevkifat

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları ve ortaklıklarının Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinin (13) numaralı fıkrasında tanımlanan menkul kıymetlerin alım-satım ve elde tutulması nedeniyle elde ettikleri kazançlar üzerinden aynı maddenin (1) ve (4) numaralı fıkraları uyarınca tevkifat yapılacaktır.

Portföy kazançları üzerinden yapılan tevkifat tutarından, bu kurumların menkul kıymetlerin alım-satım ve elde tutulması nedeniyle elde ettikleri gelirler üzerinden tevkif suretiyle alınmış vergiler mahsup edilecek, mahsup edilemeyen bir tutarın kalması halinde de bu tutar kendilerine red ve iade edilecektir. Bu uygulama, Geçici 67 nci maddeye göre yapılacak tevkifatlar için de geçerlidir.

Öte yandan, 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkartılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirler için Geçici 67 nci maddeye göre tevkifat yapılmayacaktır.

Örnek:

Türkiye'de yerleşik (X) Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı, 2006 yılında aşağıdaki gelirleri elde etmiştir.

1- Portföyün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan (A Tipi) portföy kazançları,

a-01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin satımından 15.000 YTL

b-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından 30.000YTL

c-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından 45.000 YTL

d-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvilin 2006 yılı içinde alım-satımından 25.000 YTL

e-01/01/2006 tarihinden sonra iktisap edilen hisse senetlerinin satımından 60.000 YTL

f-01/01/2006 tarihinden sonra ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından 75.000YTL

g-01/01/2006 tarihinden sonra ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından 90.000 YTL

2- Portföyün % 25'inden azı hisse senetlerinden oluşan (B Tipi) portföy kazançları,

a-01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin satımından 95.000 YTL

b-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından 40.000YTL

c-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından 65.000 YTL

d-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvilin 2006 yılı içinde alım-satımından 35.000 YTL

e-01/01/2006 tarihinden sonra iktisap edilen hisse senetlerinin satımından 70.000 YTL

f-01/01/2006 tarihinden sonra ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından 80.000YTL

g- 01/01/2006 tarihinden sonra ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından 20.000 YTL

Buna göre, Türkiye'de yerleşik (X) Menkul Kıymet Yatırım Fonunun/Ortaklığının 2006 yılında elde ettiği portföy kazançları üzerinden yapılacak tevkifat aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

(Fon yönetim gider payları ihmal edilmiştir.)

	01/01/2006 tarihinden önce iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin				Hesaplanan Vergi (A+B)	01/01/2006 tarihinden sonra iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin			
	A Tipi		B Tipi			Tevkifat Matrahı (A+B) Tipi	Tevkifat Oranı	Hesaplanan Vergi (A+B)	
	Tevkifat Matrahı	Tevkifat Oranı	Tevkifat Matrahı	Tevkifat Oranı					
a-	15.000	0	95.000	10	9.500	e-	130.000	15	19.500
b-	30.000	0	40.000	10	4.000	f-	155.000	15	23.250
c-	45.000	0	65.000	10	6.500	g-	110.000	15	16.500
d-	25.000	0	35.000	10	3.500	Top.	395.000	15	59.250
Top.	115.000	0	235.000	10	23.500				

Bu durumda, (X) Menkul Kıymet Yatırım Fonu Kurumlar Vergisinden istisna olan portföy kazançları üzerinden menkul kıymetin ihraç/iktisap tarihine bağlı olarak Gelir Vergisi Kanununun 94 ve Geçici 67 nci maddelerine göre yukarıdaki gibi tevkifat yapması gerekmektedir.

Örnek:

Türkiye'de faaliyet gösteren (Z) Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığının 15/02/2006 tarihindeki portföy bileşimi 01/01/2006 tarihinden önce ihraç/iktisap edilmiş menkul kıymetleri de izleyecek şekilde I. Kısım ve II. Kısım olmak üzere aşağıdaki gibi oluşmuştur.

I. Kısım II. Kısım

31/12/2005 tarihinden önce ihraç/iktisap edilmiş kıymetleri gösteren portföy			
Menkul Kıymet	Adedi (1.000)	Fiyat (YTL)	Tutarı (1.000)
A hisse senedi	1.000	50	50.000
B hisse senedi	4.000	50	200.000
Devlet Tahvili	2.000	95	190.000

01/01/2006 tarihinden itibaren ihraç/iktisap edilmiş kıymetleri gösteren portföy				
Menkul Kıymet	Adedi (1.000)	Fiyatı (YTL)	Tutarı (1.000)	Alım tarihi İhraç Tarihi
A hisse	2.000	40	80.000	16/1/2006

Hazine Bonosu	3.000	90	270.000
TOPLAM			710.000

senedi				
B hisse senedi	3.000	50	150.000	17/1/2006
Devlet Tahvili	200	100	20.000	17/1/2006
Hazine Bonosu	1.000	90	90.000	18/1/2006
TOPLAM			340.000	

(Z) Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı, 01/01/2006 tarihinden önce ihraç/iktisap edilmiş menkul kıymetler ile bu tarihten itibaren ihraç/iktisap edilmiş menkul kıymetlere sahip olduğundan bu iki portföy bileşimini ayrı ayrı izlemesi gerekmektedir. Söz konusu Fon/Ortaklığın 01/01/2006 tarihinden sonra hisse senedi satın alınması durumunda, bu hisse senetlerinin I. Kısım portföyde dahil edilmesi mümkün bulunmamakta olup, her halükarda II. Kısım portföyde izlenmesi gerekmektedir.

Söz konusu Fon/Ortaklığın 20/01/2006 tarihinde (B) hisse senedinden 3.000 adedini satması durumunda, söz konusu hisse senetleri hem I. Kısım hem de II. Kısım portföyde bulunmasına rağmen I. Kısımdan çıktığı varsayılacaktır. Bu durumda I. Kısım portföyün bileşimi değişerek % 25'i ve daha fazlası hisse senedinden oluşan (A) tipinden çıkarak (B) tipine dönüşecek olup, vergilemede bu hususun dikkate alınması gerekmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar Dar Mükellef Yatırım Fon /Ortaklıkları için de geçerlidir. Ancak, söz konusu fon/ortaklıkların 01/01/2006 tarihinden itibaren satın alacakları hisse senetlerini ve bu tarihten itibaren ihraç edilecek menkul kıymetleri portföylerine dahil etmeleri mümkün bulunmamaktadır.

7.2 Dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının vergilendirilmesi

7.2.1. Portföy kazançları üzerinden tevkifat

Bilindiği üzere, 5281 sayılı Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin 2 numaralı fıkrasının kaldırılmasıyla, Türkiye'de münhasıran portföy işletmeciliği faaliyetinde bulunan dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunu uygulamasında vergisel açıdan Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu kabul edilmesine 01/01/2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere son verilmiştir.

Ancak, 31/12/2005 tarihine kadar Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonu addolunan dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının vergilendirme açısından bu statüleri, hisse senetleri hariç 31/12/2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerle sınırlı olmak üzere bunların tamamen itfa edilip dolaşımdan kalktığı tarihe kadar, 31/12/2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetleri için bu senetlerin ilk defa elden çıkarıldığı tarihe kadar devam edecektir.

Buna göre, 31/12/2005 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve hazine bonolarının, gerek bu tarih itibarıyla dar mükellef yatırım fonlarının portföylerinde bulunması, gerekse bu tarihten sonra portföyde dahil edilmesi durumunda, bu kağıtların dolaşımdan kalktığı tarihe kadar mezkur fonlarca elde edilen gelirler üzerinden Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılmayacak olup, vergilendirme 31/12/2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre yapılacaktır.

31/12/2005 tarihinde portföylerinde bulunan hisse senetlerinin ilk defa elden çıkarıldığı tarihe kadar mezkur fonlarca elde edilen gelirler üzerinden Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılmayacak olup, vergilendirme 31/12/2005 tarihinde geçerli olan hükümlere göre yapılacaktır.

Dolayısıyla, dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının 31/12/2005 tarihi itibarıyla portföylerinde bulunan menkul kıymetlere ilişkin portföy işletmeciliği kazançları kurumlar vergisinden istisna olup, bu kurumlar portföylerinde hisse senedi ağırlığına göre ödenen beri olduğu üzere Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre % 0 veya % 10 oranında vergilendirilmeye devam edilecektir.

Geçiş dönemi için ve yalnızca vergilendirme bakımından fon statüleri devam ettirilen dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının, portföy yönetim şirketi statüsünde değerlendirilen portföylerine, 01/01/2006 tarihinden itibaren alınan hisse senetleri ile bu tarihten sonra ihraç edilecek menkul kıymetlerin dahil edilmesi mümkün olmadığı gibi bu fonlarca bu tarihten sonra yapılacak hisse senetleri satışları da öncelikle fon statüsünde değerlendirilen portföyde 01/01/2006 tarihinden önce alınmış hisse senetlerinden yapılmış kabul edilecektir. Ancak, 31/12/2005 tarihinden önce ihraç edilmiş tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılması veya elde tutulmasından elde edilen kazançlar, bu senetler tamamen itfa edilinceye kadar fon statüsünde değerlendirilen portföy kısmında izlenecektir.

7.2.2. Elden çıkarma ve itfa kazançları üzerinden tevkifat

Dar mükellefiyete tabi yatırım fonlarının 01/01/2006 tarihinden sonra müşterileri adına alım satımını yapacakları 01/01/2006 tarihinden itibaren ihraç edilecek menkul kıymetler ve bu tarihten itibaren satın alacakları hisse senetlerini fon portföylerine almaları da mümkün olmayacağından, fon nezdinde herhangi bir tevkifat da söz konusu olmayacaktır.

Bu kurumlar aracılığı ile müşterileri adına alınan menkul kıymetler, doğrudan adına işlem yapılan müşteri tarafından alım-satımı yapılmış veya elde tutulmuş kabul edilecektir. Bu nedenle, söz konusu kişilerin, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinin (13) numaralı fıkrasında tanımlanan menkul kıymetlerin alım-satımı ve elde tutulması nedeniyle elde ettikleri kazançlar üzerinden aynı maddenin (1) ve (4) numaralı fıkraları uyarınca tevkifat yapılacaktır.

Buna göre, 31/12/2005 tarihinden önce ihraç edilen menkul kıymetlerin, gerek bu tarih itibarıyla dar mükellef yatırım fonlarının portföylerinde bulunması, gerekse bu tarihten sonra portföyde dahil edilmesi durumunda, bu kağıtların dolaşımdan kalktığı tarihe kadar mezkur fonlarca elde edilen gelirler üzerinden Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifat yapılmayacaktır.

Öte yandan, 31/12/2005 tarihi itibarıyla fon portföyünde herhangi bir menkul kıymet bulunmayan fonlar, bu tarih itibarıyla tasfiye edilmiş kabul edilecektir.

Fon portföyünün 01/01/2006 tarihinden sonra boşalması durumunda da fon statüsünün kalkacağı tabiidir.

Ayrıca, 31/12/2005 tarihinde yatırım fonu statüsü bulunmayan dar mükellef kurumların 01/01/2006 tarihinden itibaren fon statüsünde faaliyette bulunmaları söz konusu değildir.

Örnek:

A-Türkiye'de faaliyette bulunan (Y) Dar Mükellef Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı, 2006 yılında aşağıdaki gelirleri elde etmiştir. Portföyün en az % 25'i hisse senetlerinden (A Tipi) portföy kazançları,

a-01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin satımından 25.000 YTL

b-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından 40.000YTL

c-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından 55.000 YTL

d-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvilin 2006 yılı içinde alım-satımından 35.000 YTL

B-Türkiye'de faaliyette bulunan (Z) Dar Mükellef Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığı, 2006 yılında aşağıdaki gelirleri elde etmiştir. Portföyün % 25'inden az hisse senetlerinden oluşan (B Tipi) portföy kazançları,

e-01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilen hisse senetlerinin satımından 105.000 YTL

f-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elden çıkarılmasından 50.000YTL

g-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve Hazine bonolarının elde tutulmasından 75.000 YTL

h-01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvilin 2006 yılı içinde alım-satımından 45.000 YTL

Buna göre, Dar Mükellef (Y ve Z) Menkul Kıymet Yatırım Fonunun/Ortaklığının 2006 yılında elde ettiği portföy kazançları üzerinden yapılacak tevkifat aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

01/01/2006 tarihinden önce iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin (A Tipi)				01/01/2006 tarihinden önce iktisap veya ihraç edilen menkul kıymetin (B Tipi)			
	Tevkifat Matrahı	Tevkifat Oranı	Hesaplanan Vergi		Tevkifat Matrahı	Tevkifat Oranı	Hesaplanan Vergi
a-	25.000	0	0	e-	105.000	10	10.500
b-	40.000	0	0	f-	50.000	10	5.000
c-	55.000	0	0	g-	75.000	10	7.500
d-	35.000	0	0	h-	45.000	10	4.500
Top	130.000	0	0	Top	275.000	10	27.500

Bu durumda, Dar Mükellef Menkul Kıymet Yatırım Fonu/Ortaklığının kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazançları üzerinden Gelir Vergisi Kanununun

94 üncü maddesine göre yukarıdaki gibi tevkifat yapılması gerekmektedir.

8. 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve bonolardan elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi

Daha önce de belirtildiği üzere, Geçici 67 nci maddenin (9) numaralı fıkrası hükmü uyarınca 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elde tutulması veya elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirlerin vergilendirilmesinde Geçici 67 nci madde hükümleri uygulanmayacaktır.

Dolayısıyla, bu kıymetlerin elde tutulması sürecinde veya elden çıkarılması sonucunda oluşan gelirler için bankalar veya aracı kurumlarca Geçici 67 nci maddeye göre tevkifat yapılmayacaktır. Bu kıymetlerle ilgili olarak 2006 yılı veya sonrasında elde edilen getiriler, Gelir Vergisi Kanununda bu gelirlerin vergilendirilmesine yönelik olarak 31/12/2005 tarihi itibarıyla yer alan hükümler çerçevesinde vergilendirilmeye devam edilecektir.

Buna göre, 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonoları ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerin elden çıkarılması suretiyle sağlanan gelirler, dar mükellef kurumlar tarafından özel beyanname ile beyan edilecektir. Söz konusu menkul kıymetlerin elde tutulma sürecinde elde edilen gelirlerin de bu beyannameye dahil edilmesi zorunludur.

Uygulama söz konusu kıymetlerin itfasına kadar devam edeceğinden bu kıymetlerin elde edilme tarihi önem taşımamaktadır. Diğer bir ifadeyle 01/01/2006 tarihinden sonra satın alınsa da 01/01/2006 tarihinden önce ihraç edilmiş devlet tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen gelirler için Geçici 67 nci madde hükmü uygulanmayacaktır.

Örnek:

Bayan (A), 07/07/2004 tarihinde ihraç edilen Devlet tahvilini 10/01/2005 tarihinde iktisap etmiş, bu tahvillerin bir kısmını 02/06/2006 tarihinde elden çıkarmış, diğer kısmını ise itfa tarihi olan 05/07/2006 tarihine kadar bekleterek faiz geliri elde etmiştir.

Söz konusu tahvilin ihraç tarihi 01/01/2006 tarihinden önce olduğundan, Bayan (A)'nın elde etmiş olduğu gerek faiz geliri gerekse alım-satım kazancı Gelir Vergisi Kanununun 31/12/2005 tarihinde geçerli olan hükümlerine göre değerlendirilecektir. Dolayısıyla, bu gelirler için Geçici 67 nci maddeye göre tevkifat yapılmayacaktır.

Örnek:

Bayan (A), 13/07/2005 tarihinde ihraç edilen Devlet tahvilini 05/01/2006 tarihinde iktisap etmiş ve bu tahvilleri 02/06/2006 tarihine kadar elinde tutarak (X) Bankasına satmıştır.

Söz konusu tahvilin ihraç tarihi 01/01/2006 tarihinden önce olduğundan, Bayan (A)'nın elde etmiş olduğu alım-satım kazancı Gelir Vergisi Kanununun 31/12/2005 tarihinde geçerli olan hükümlerine göre değerlendirilecektir. Bu gelirler için Geçici 67 nci maddeye göre tevkifat yapılmayacaktır.

9. 01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler

Geçici 67 nci maddenin (10) numaralı fıkrası uyarınca 01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından veya elde tutulma sürecinde elde edilen gelirler için de bankalar veya aracı kurumlarca tevkifat yapılmayacak olup, bu gelirlerin vergilendirilmesinde, 31/12/2005 tarihi itibarıyla geçerli olan hükümler uygulanacaktır.

01/01/2006 tarihinden önce iktisap edilmiş olan menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan gelirler, dar mükellef kurumlar tarafından özel beyanname ile beyan edilecektir.

Örnek:

Bay (A), (X) A.Ş.'ye ait hisse senedini 26/12/2005 tarihinde 20.000 YTL'ye satın almış, 17/02/2006 tarihinde ise bu hisse senetlerini 25.000 YTL'ye elden çıkararak 5.000 YTL değer artış kazancı elde etmiştir.

Bay (A), ayrıca 01/01/2006 tarihinden önce iktisap ettiği (Y) A.Ş.'nin hisse senetleri ile ilgili olarak 19/06/2006 tarihinde kar dağıtım sebebiyle 5.000 YTL kar payı almıştır.

Bay (A), (X) A.Ş.'ye ait hisse senetlerini 01/01/2006 tarihinden önce iktisap ettiği ve kar payları Geçici 67 nci madde kapsamında olmadığı için 2006 yılında elde ettiği kar payı ve değer artışı kazancı dolayısıyla 31/12/2005 tarihinde geçerli olan eski hükümlere göre vergilendirileceğinden, bu gelirleri için Geçici 67 nci maddeye göre tevkifat yapılmayacaktır.

10. Çifte vergilemeyi önleme anlaşmalarının uygulanması

Geçici 67 inci maddede düzenlenmiş olan tevkifat uygulamalarında, tevkifata konu geliri elde etmiş olan kişinin mukim olduğu ülke ile yapılmış ve yürürlükte olan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması hükümleri önem arz etmektedir.

Dar mükellef kişi/kurumların, Geçici 67 nci madde kapsamında Türkiye'deki finansal araçlara kendileri veya yurt dışındaki portföy yönetim şirketleri vasıtasıyla yatırım yapabilmeleri ve çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaların hükümlerinden yararlanabilmeleri için vergi kimlik numarası alınmaları gerekmektedir.

Vergi kimlik numarası alınabilmesi için dar mükellef gerçek kişilerin pasaportlarının noter onaylı bir örneği ya da vergi dairesi yetkililerince onaylanmak üzere, aslı ve fotokopisini, dar mükellef kurumların ise kendi ülkelerinde geçerli kuruluş belgesinin Türkiye'nin o ülkede bulunan temsilcilikince onaylı Türkçe bir örneğini veya yabancı dilde onaylı kuruluş belgesinin tercüme bürolarınca tercüme edilmiş Türkçe bir örneğini ilgili vergi dairesine ibraz etmeleri gerekmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşları için nüfus cüzdanının ibrazı yeterli olacaktır.

Ayrıca, bankalar ve aracı kurumlar ile saklamacı kuruluşlar kendilerine işlem yapmak için müracaat eden ancak vergi kimlik numarası ibraz edemeyen yabancı müşterileri için, 07/11/2003 tarih ve 48244 sayılı Genel Yazımız ekinde bulunan "Yabancılar İçin Vergi Kimlik Numarası Talep Formu"nu doldurmak suretiyle toplu olarak vergi kimlik numarası alabileceklerdir.

Bankalar ve aracı kurumların bu şekilde toplu olarak vergi kimlik numarası alabilmeleri için, dar mükellef gerçek kişi ve kurumlarca vergi dairesine sunulması gereken bu belgeleri, "Yabancılar İçin Vergi Kimlik Numarası Talep Formu"na ekleyerek İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı Boğaziçi Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne göndermeleri gerekmektedir.

Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları hükümlerinden yararlanabilmesi için ise ilgili ülkenin yetkili makamları tarafından düzenlenerek imzalanmış mukimlik belgesinin aslının ve tercüme bürolarınca tercüme edilmiş örneğinin ilgili vergi dairesine, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla veya doğrudan ibraz edilmesi gerekmektedir. Bir takvim yılına ilişkin mukimlik belgesi, izleyen yılın dördüncü ayına kadar geçerli olup, söz konusu belgenin her yıl yenilenmesi gerekmektedir.

Vergi dairesince, kişi/kurumun hangi ülkenin mukimi olduğunu da gösterecek şekilde bir kodlama yapılmak suretiyle vergi kimlik numarası oluşturulacak, bu şekilde çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının hükümlerinden yararlanılması mümkün olacaktır.

Ülkemiz ile yapılan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının hükümlerinden yararlanmak suretiyle Türkiye'de elde ettiği kazançta tevkifat uygulanmamasını veya düşük oranda tevkifat uygulanmasını talep eden diğer ülke mukiminin, Anlaşmaya taraf devlette o dönemde mukim olarak tam mükellefiyet esasında tüm dünya kazançları üzerinden vergilendirildiğini belirten, Anlaşmanın 3'üncü maddesinde tanımlanan yetkili makam tarafından düzenlenerek imzalanmış mukimlik belgesinin aslını ve tercüme bürolarınca tercüme edilmiş örneğini tevkifat uygulamasından önce ilgili vergi dairesine, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla veya doğrudan ibraz etmesi gerekmektedir. Tevkifat uygulamasından önce bu belgenin ibraz edilmemesi halinde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması hükümleri dikkate alınmadan % 15 oranı uygulanmak suretiyle tevkifat yapılacaktır. Ancak bu durumda dahi sonradan söz konusu Mukimlik Belgesinin ibrazı ile Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması hükümleri ve iç mevzuatımız hükümleri doğrultusunda yersiz olarak tevkif suretiyle alınan verginin iadesi talep edilebilecektir.

Bu durumda iade işlemi, vergi dairesince, gelir sahibine ödenmek üzere tevkifatı yapmakla sorumlu olan banka ve aracı kurum adına yapılacaktır.

Maliye Bakanlığı gerekli gördüğü hallerde, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaların hükümlerinden yararlanacak kişi ve kurumlardan, alım-satımını yaptıkları veya getirisini tahsil ettikleri Türk menkul kıymetleri bakımından, uygulanacak anlaşma hükümlerine göre gerçek hak sahibi (Beneficial owner) olduklarına dair ilgili ispat edici belgelerin ibrazını da isteyebilecektir. Bu belgeleri Maliye Bakanlığının tayin edeceği sürede ibraz etmeyen veya bu belgeler ile veya başkaca bir suretle gerçek hak sahibi olmadığı tespit edilenler bakımından zamanında tahakkuk ve tahsil edilmeyen vergiler için vergi ziyayı doğmuş sayılacaktır.

Ülkemizin bugüne kadar akdettiği anlaşmalar ve anlaşmaların Türkçe metinleri Gelir İdaresi Başkanlığı'nın www.gelirler.gov.tr web sayfasında yer almaktadır.

Tebliğ olunur.

Ekleri için tıklayınız:

Ek-1	Ek-2	Ek-3	Ek-4
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------